

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Evropská investiční banka: komparativní analýza způsobu financování

European Investment Bank: Comparative Analysis of Financing

DP - EF - KFÚ - 2010 - 25

ROBERT JANSKÝ

Vedoucí práce: Ing. Ivana Šimíková, Ph.D., Katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Šárka Vrbová, ING Lease (ČR), s.r.o.

Počet stran: 93

Počet příloh: 2

Datum odevzdání: 7.5.2010

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 7.5.2010

Anotace:

Evropská investiční banka poskytuje střednědobé a dlouhodobé úvěry soukromému a veřejnému sektoru v oblasti průmyslu, telekomunikací, energetiky, infrastruktury a životního prostředí, které jsou v souladu s cíli a politikou Evropské unie. Diplomová práce sumarizuje historický vývoj Evropské investiční banky, popisuje řídicí orgány banky, strategické cíle, nástroje financování, analyzuje hospodářské výsledky v letech 2007 – 2008, charakterizuje právní rámec České republiky a Evropské investiční banky a přináší přehled schválených projektů v letech 2008 – 2009 v České republice. Nosnou částí diplomové práce je komparativní analýza způsobu financování konkrétního investičního projektu, porovnání podmínek individuálního úvěru Evropské investiční banky a syndikovaného úvěru poskytnutého syndikátem komerčních bank působících v České republice. Komparativní analýza potvrdila výhodnost financování konkrétního investičního projektu ze zdrojů Evropské investiční banky oproti alternativní formě syndikovaného úvěru poskytnutého syndikátem komerčních bank. Analýza rovněž potvrdila výhodnost financování investičního úvěru na bázi pohyblivé úrokové sazby oproti úročení na bázi fixní úrokové sazby.

Klíčová slova:

Evropská investiční banka, úvěr, úroková sazba, marže, syndikát komerčních bank, nástroje financování, cíle a politika Evropské unie, projekt

Annotation:

The European Investment Bank provides medium- and long-term lending to bodies and enterprises from the private as well as from the public sector for projects in industrial, telecommunication, energy, infrastructure and environmental branch. Such projects have to contribute to the European Union economic policy objectives. This diploma thesis summarizes historical development of the Bank, describes EIB governing bodies, strategic objectives and lending facilities provided by EIB and brings analysis of financial statements of the Bank during fiscal years 2007 and 2008. Moreover, legal frame of the cooperation between the Czech Republic and the European Investment Bank is introduced and a summary of projects approved during the period of 2008 – 2009 in the Czech Republic is given. The crucial part of this diploma thesis is a comparative analysis of financing of a specific investment project, comparison of terms and conditions of an individual loan granted by the European Investment Bank and hypothetical syndicated loan facility granted by a syndicate of local commercial banks active in the Czech Republic. The comparative analysis outcome proved higher benefits of lending scheme of the particular project provided by the European Investment Bank in comparison to the financing to be granted by a syndicate of commercial banks. Moreover, the analysis completed confirmed higher efficiency of loan facility repayment on basis of floating interest rate comparing to fixed interest rates.

Key words:

European Investment Bank, loan, interest rate, margin, syndicate of commercial banks, instruments of financing, policy objectives of the European Union, project

Obsah:

Úvod	12
1 Charakteristika Evropské investiční banky	14
1.1 Evropská investiční banka a její historie	14
1.2 Oblasti činnosti EIB	16
1.2.1 Strategické cíle EIB	18
1.2.2 Operační plán EIB pro období 2009 – 2011	20
1.3 Organizační struktura EIB	23
1.3.1 Základní kapitál EIB	23
1.3.2 Orgány EIB, jejich pravomoci a odpovědnosti	28
1.3.3 Rada guvernérů (Board of Governors)	29
1.3.4 Správní rada (Board of Directors)	30
1.3.5 Řídící výbor (Management Committee)	31
1.3.6 Kontrolní výbor (Audit Committee)	32
1.4 Evropský investiční fond; spolupráce s ostatními orgány EU	34
1.5 Finanční výsledky EIB	37
1.6 Nástroje EIB	39
1.6.1 Úvěry	39
1.6.2 Technická podpora	44
1.6.3 Speciální nástroje financování	46
1.6.4 Podpora malých a středně velkých podniků	48
1.6.5 Záruky	49
1.6.6 Financování formou rizikového kapitálu („Venture Capital“)	50
2 Vztah České republiky a Evropské investiční banky	51
2.1 Hlavní dokumenty vztahu ČR a EIB	51
2.2 Úvěrové smlouvy	52
2.2.1 Schválené projekty v letech 2008 a 2009	53
3 Analytická část	57
3.1 Úvod	57
3.1.1 Individuální úvěry EIB	58
3.1.2 Syndikované úvěry	59

3.2	Charakteristika projektu.....	60
3.3	Syndikát komerčních bank.....	62
3.3.1	Citibank Europe plc, organizační složka.....	62
3.3.2	Česká spořitelna a.s.	63
3.3.3	Komerční banka a.s.	64
3.4	Parametry financování projektu.....	65
3.4.1	Parametry financování EIB	65
3.4.2	Parametry financování syndikátu komerčních bank.....	66
3.5	Komparativní analýza	66
3.5.1	Úročení na bázi pohyblivé úrokové sazby (Varianta I).....	66
3.5.2	Úročení na bázi fixní úrokové sazby (Varianta II)	66
3.6	Vyhodnocení komparativní analýzy	66
	Závěr.....	67

Seznam zkratk a symbolů:

bps -	Bazický bod (Basis point)
CZK -	Kód české měny
ČMZRB -	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB -	Česká národní banka
ČR -	Česká republika
DKK -	Dánská koruna
EBRD -	Evropská banka pro rekonstrukci a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
ECOFIN -	Rada ministrů hospodářství a financí (Economic and Financial Affairs Council)
ECU -	Evropská měnová jednotka (European Currency Unit)
EHS -	Evropské hospodářské společenství
EIB -	Evropská investiční banka (European Investment Bank)
EIF -	Evropský investiční fond (European Investment Fund)
ES -	Evropské společenství
EU -	Evropská unie
Euro -	Měna eurozóny
EURIBOR -	Referenční úroková sazba založená na průměru úrokových sazeb, za které banky nabízí půjčky v eurech jiným bankám na mezibankovním peněžním trhu (Euro Interbank Offered Rate)
FEMIP -	Facility for Euro-Mediterranean Investment and Partnership
GBP -	Anglická libra
CHF -	Švýcarský frank
IRS -	Úrokový swap (Interest Rate Swap)
JPY -	Japonský jen
KB -	Komerční banka
LGTT -	Loan Guarantee Instrument for Trans-European Transport Network Projects

LIBOR -	Mezinárodně uznávaná úroková sazba, za kterou si banky v eurozóně, Velké Británii nebo USA mezi sebou navzájem půjčují peníze. (London Interbank Offered Rate)
MSP -	Malé a střední podniky
OP -	Operační plán banky
p.a. -	Ročně nebo za rok (per annum)
PRIBID -	Úroková sazba, za kterou banky poptávají úločky v CZK v jiných bankách na českém mezibankovním peněžním trhu. Je stanovován denně Českou národní bankou. Vyhlašuje se pro splatnosti od 1 dne do 1 roku (Prague Interbank Bid Rate)
PRIBOR -	Úroková sazba, za kterou si banky mezi sebou navzájem půjčují peněžní prostředky v CZK. Stanovuje se pro různé splatnosti od 1 dne až do 1 roku ze strany ČNB. Odvíjí se od 2týdenní reposazby ČNB. (Prague Interbank Offered Rate)
RSFF -	Finanční nástroj se sdílením rizik (Risk Sharing Finance Facility)
SEK -	Švédská koruna
SFF -	Nástroj pro strukturované financování (Structured Finance Facility)
SR -	Slovenská republika
SŽDC -	Správa železniční dopravní cesty
USD -	Americký dolar
z.j. -	Zúčtovací jednotka

Seznam tabulek:

- Tabulka 1. Vývoj základního kapitálu v období let 1958 – 2009
- Tabulka 2. Řídící orgány Evropské investiční banky
- Tabulka 3. Rozvaha Evropské investiční banky
- Tabulka 4. Výkaz zisků a ztrát Evropské investiční banky
- Tabulka 5. Finanční rozsah schválených úvěrů EIB v roce 2008
- Tabulka 6. Úvěry poskytnuté FEMIP v roce 2008 partnerským zemím Středomoří
- Tabulka 7. Schválené projekty v roce 2008
- Tabulka 8. Schválené projekty v roce 2009
- Tabulka 9. Vývoj úrokové sazby PRIBOR v letech 2000 - 2010
- Tabulka 10. Splátkový kalendář Varianta I
- Tabulka 11. Splátkový kalendář Varianta II

Seznam obrázků:

- Obrázek 1. Vývoj upsaného kapitálu v období let 1998 – 2009
- Obrázek 2. Procentní podíl členských zemí EU na základním kapitálu EIB
- Obrázek 3. Organizační struktura Evropské investiční banky
- Obrázek 4. Organizační struktura České národní banky
- Obrázek 5. Funkce bankovního úvěru
- Obrázek 6. Porovnání čerpání finančních prostředků mezi Českou a Slovenskou republikou v období let 2004 – 2008
- Obrázek 7. Vývoj úrokové sazby 6M PRIBOR
- Obrázek 8. Porovnání celkových nákladů úvěrů
- Obrázek 9. Vývoj 9letého úrokového swapu (CZK)
- Obrázek 10. Porovnání celkových nákladů úvěrů
- Obrázek 11. Porovnání průběhu splácení úvěrů
- Obrázek 12. Výnosová křivka CZK sazeb ze dne 16. 4. 2010

Úvod

Evropská investiční banka patří mezi významné instituce Evropské unie. Oblasti působnosti Evropské investiční banky se primárně odvíjí z jejího poslání, které bylo definováno již při jejím vzniku v roce 1958. Evropská investiční banka poskytuje střednědobé a dlouhodobé úvěry, které jsou v souladu s cíli a politikou Evropské unie, ale také pomáhá ve financování rozvoje i dalším regionům jako jsou země Středomoří či méně rozvinuté země Afriky, Asie a Latinské Ameriky. Mezi hlavní činnosti Evropské investiční banky patří financování projektů, které přináší celému společenství vyvážený rozvoj, podporuje evropskou integraci a hospodářský rozvoj založený na inovacích. Za dobu své působnosti si Evropská investiční banka vydobyla vysokou kredibilitu a patří mezi renomované finanční instituce.

Autor si vybral pro diplomovou práci téma „Evropská investiční banka: komparativní analýza způsobu financování“, protože tato banka patří mezi význačné finanční instituce, které působí na evropském a světovém trhu, avšak její strategie a cíle jsou do jisté míry odlišné od ostatních bankovních institucí.

Hlavním cílem této diplomové práce je komparativní analýza způsobu financování konkrétního investičního projektu. Předmětem analýzy je porovnání podmínek individuálního úvěru od Evropské investiční banky a úvěru poskytnutého komerčními bankami. Součástí komparativní analýzy je zpracování splátkového kalendáře a porovnání výše splátek stanovených na bázi pohyblivé úrokové sazby a fixní úrokové sazby. Autor stanovuje hypotézu, že financování investičního projektu prostřednictvím zdrojů Evropské investiční banky je výhodnější než financování poskytnuté komerčními bankami. V závěru diplomové práce je stanovená hypotéza vyhodnocena.

Vedlejším cílem této diplomové práce je popis vnitřního uspořádání a cílů Evropské investiční banky, analýza hospodářských výsledků banky v letech 2007 – 2008, rozbor vývoje základního kapitálu banky a postavení jednotlivých akcionářů a představení portfolia poskytovaných služeb.

Tato diplomová práce je strukturovaná do tří hlavních částí. V první části je záměrem autora přiblížit historii, organizační strukturu a nástroje financování Evropské investiční banky. Ve druhé části uvádí autor přehled smluvních dokumentů, které upravují právní rámec mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou. Dále autor představuje konkrétní projekty, které byly realizovány v České republice v letech 2008 –2009 a financovány ze zdrojů Evropské investiční banky. Ve třetí části autor provádí komparativní analýzu financování vybraného investičního projektu prostřednictvím úvěru od Evropské investiční banky a úvěru poskytnutého komerčními bankami.

Způsob získání vstupních dat a podmínek financování vybraného investičního projektu je zvolen formou osobního dotazování v jednotlivých finančních institucích, písemnou komunikací s Evropskou investiční bankou a komunikací se společností čerpající investiční úvěr. Doplnujícím zdrojem informací pro zpracování analytické části jsou údaje z výročních zpráv a dalších veřejně dostupných zdrojů.

1 Charakteristika Evropské investiční banky

1.1 Evropská investiční banka a její historie

Evropská investiční banka (dále jen „EIB“ nebo „banka“) je významnou finanční institucí Evropské unie a její vznik je úzce spjat se založením Evropského hospodářského společenství (dále jen „EHS“). Nicméně myšlenka vytvoření finanční instituce pro podporu evropských regionálních projektů vznikla již v období následujícím po 2. světové válce v rámci Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci.

EHS bylo založeno tzv. Římskými smlouvami¹ podepsanými dne 25. března 1957 představiteli zakládajících členských států. Evropská investiční banka byla ustavena 1. ledna 1958 v souladu se Smlouvou o založení Evropského hospodářského společenství (článek 3 (j), část první) (dále jen „Smlouva“) jako součást EHS se svou vlastní právní subjektivitou. Statut EIB je obsažen v Protokole o statutu EIB, který tvoří přílohu Smlouvy. [1]

Základním posláním EHS bylo vytvoření společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností zemí EHS, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy. [1]

Mezi klíčovými činnostmi EHS vymezené za účelem splnění svého poslání bylo zřízení Evropské investiční banky s cílem napomáhat hospodářskému růstu EHS vytvářením nových zdrojů, přičemž jejími členy byly zakládající členské státy EHS. Mezi tyto členské země patřily: Spolková republika Německo, Francouzská republika, Italská republika, Belgické království, Nizozemské království a Lucemburské velkovévodství.

¹ Římské smlouvy je souhrnný název pro dvě smlouvy, které byly podepsány v Římě 25. března 1957: smlouvu zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a smlouvu zakládající Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom). Obě vstoupily v platnost 1. ledna 1958.

Základním úkolem Evropské investiční banky bylo přispívat k vyrovnanému a plynulému rozvoji společného trhu v zájmu EHS prostřednictvím nástrojů kapitálových trhů a z jejích vlastních zdrojů. Za tímto účelem napomáhat neziskovým poskytováním úvěrů a příslibů financování níže uvedených projektů z veškerých odvětví ekonomiky:

- “a) projektů na rozvíjení méně vyvinutých regionů;
- b) projektů na modernizaci nebo reorganizaci podniků nebo na vytvoření nových činností, které vyžaduje postupné vytváření společného trhu a které díky svému rozsahu nebo povaze nemohou být plně pokryty různými způsoby financování existujícího v každém z členských států;
- c) projektů společného zájmu pro více členských států, které díky svému rozsahu nebo povaze nemohou být plně pokryty různými způsoby financování existujícími v každém z členských států“. [1, článek 130]

V rámci těchto úkolů vytyčených v souladu s článkem 130 Smlouvy poskytuje EIB úvěry svým členům nebo podnikům soukromého či veřejného práva na investiční projekty, které mají být uskutečněny na evropském území členských států, pokud prostředky z jiných zdrojů nejsou za přiměřených podmínek dosažitelné.[1]

Banka si prostředky potřebné k plnění svých úkolů půjčuje na mezinárodním kapitálovém trhu. Banka si může půjčit na kapitálovém trhu některého členského státu v rámci právních předpisů upravujících vnitrostátní emise nebo, nejsou-li takové předpisy v členském státě, na základě porady a dosažení dohody s daným členským státem o zamýšlené půjčce. Příslušné orgány členského státu mohou odmítnout souhlas jen tehdy, hrozí-li kapitálovému trhu tohoto státu vážné poruchy.[1]

EIB od svého založení do současné doby prošla značnými změnami zejména s ohledem na rozšíření EHS resp. Evropské unie o nové členské země a s tím související zvýšení objemu upsaného základního kapitálu, ale i růstem svých aktivit EIB v období od roku 1958 do současnosti. Od roku 1963 rozšířila EIB své aktivity i mimo členské země EHS a poskytla v tomto roce první podporu signatářským zemím (africké země, Madagaskar a Mauricius). V roce 1973 došlo k prvnímu rozšíření EHS ze šesti zakládajících členských zemí na devět států a to o tyto země: Irská republika, Dánské království a Spojené

království Velké Británie a Severního Irska. K dalšímu rozšíření došlo v roce 1981, kdy přistoupila k EHS Řecká republika. Dále následovalo v roce 1986 přistoupení Portugalské republiky a Španělského království. V roce 1990 poskytla EIB další podporu nečlenským státům EHS a to zemím střední a východní Evropy.

Významným milníkem bylo uzavření Smlouvy o Evropské unii (dále jen „EU“) v Maastrichtu dne 7. února 1992, kterou se zřizuje EIB jednající v mezích působnosti svěřené jí touto smlouvou a statutem připojeným k této smlouvě. Touto smlouvou bylo dále potvrzeno, že EIB by měla i nadále věnovat většinu svých prostředků na podporu hospodářské a sociální soudržnosti. [2]

V roce 1995 přistoupily k EU Rakouská republika, Finská republika a Švédské království. K největšímu rozšíření EU došlo 1. května 2004, kdy došlo k přistoupení následujících nových členských zemí: Kyperská republika, Litevská republika, Lotyšská republika, Maďarská republika, Polská republika, Estonská republika, Republika Malta, Slovenská republika, Slovinská republika a Česká republika. Jako poslední přistoupily k EU v roce 2007 Bulharská republika a Rumunská republika.

1.2 Oblasti činnosti EIB

Oblasti působnosti EIB se primárně odvíjí z jejího poslání, které bylo definováno již při jejím vzniku v roce 1957, a z prioritních cílů EU. Evropská investiční banka v souladu se svým posláním a strategickými záměry tvoří a realizuje finanční politiku v oblasti poskytování úvěrů, která je zaměřena na financování projektů, které jsou v souladu s prioritními cíli EU, které jsou vymezeny v operačním plánu banky. Mezi hlavní činnosti EIB patří:

- financování projektů, které přináší celému společenství vyvážený rozvoj,
- podporu evropské integrace,
- hospodářský rozvoj založený na inovacích.

EIB poskytuje v rámci EU dlouhodobé úvěry a půjčky, technickou podporu, záruky a pomáhá financovat vymezený segment projektů. EIB se zaměřuje na projekty, které vzhledem ke své velikosti, povaze a finanční náročnosti nemohou být plně financovány finančními prostředky dostupnými na úrovni jednotlivých členských států. Finanční krytí, respektive objem finančních prostředků, které poskytuje EIB na jednotlivé projekty, je cca. do 50% celkových investičních nákladů. Zbývající část nákladů si musí investor zajistit z vlastních či jiných zdrojů. Je velice důležité uvést, že EIB rozvíjí finanční aktivity v podobě pomoci státům a zemím i mimo region EU. Mimo EU rozvinula EIB svou činnost ve více než 150 zemích světa, včetně kandidátských a potenciálních kandidátských zemí EU, Ruska, balkánských zemí, partnerských zemí v oblasti Středomoří, Asie, Afriky, Latinské Ameriky a států karibské a tichomořské oblasti, kde se snaží naplnit finanční pilíř politiky vnější spolupráce a rozvojové politiky EU. Mezi jiným EIB poskytuje úvěry a záruky v kandidátských zemích (Chorvatsko, Turecko, Makedonie), jakož i v potenciálních kandidátských zemích (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko a Kosovo). Základ těchto aktivit banky tvoří vnější mandát udělený Evropskou unií, v jehož rámci může banka v období let 2007 – 2013 poskytnout úvěry třetím zemím v celkovém objemu 8,3 mld. EUR. Poskytováním úvěrů banka podporuje proces integrace těchto zemí do EU, pomáhá jim splnit přístupová kritéria a připravuje je hospodářsky na členství v EU. Tento postup je velice pozitivní a to nejen z pohledu ekonomické pomoci ostatním zemím, ale především z pohledu solidarity a snahy o co možná největší hospodářský přínos a snahy o integraci jednotlivých zemí do EU. Finanční prostředky na realizaci zmíněných projektů získává EIB formou půjček na kapitálových trzích a z vlastních zdrojů. [3]

Vlastníci a akcionáři EIB si uvědomili a uvědomují vyšší efektivitu, akceschopnost a flexibilitu EIB za předpokladu spolupráce s Evropským investičním fondem (dále jen „EIF“), jehož hlavním zaměřením je provádění investic rizikového kapitálu a poskytování záruk finančním organizacím, jež jsou poskytovateli úvěrů malým a středním podnikům (dále jen „MSP“).

1.2.1 Strategické cíle EIB

V rámci evropského uskupení má EIB šest základních strategických cílů, které vychází z cílů politiky EU: [4]

1. Sociální a hospodářská soudržnost a konvergence

Politika soudržnosti EU je postavena na třech pilířích: konvergence, regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, a evropská územní spolupráce. Cíl konvergence (stimulace růstu pro dosažení sblížení nejchudších regionů EU) dostává významnou podporu ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti a je jedním z hlavních cílů EIB. Zároveň je tento cíl zakotven v základních dokumentech EIB. V roce 2008 EIB vynaložila částku ve výši 21 miliard EUR na podporu a rozvoj malých regionů, tj. 41% celkového objemu úvěrů EIB poskytnutých v EU. Finanční prostředky byly vynaloženy a alokovány do základních oblastí:

- a) Dopravní a telekomunikační infrastruktura;
- b) Investice v oblasti průmyslu a služeb;
- c) Urbanistická infrastruktura;
- d) Oblastní zdravotní péče a vzdělávání;
- e) Energetika;
- f) Vodohospodářství a hospodářství odpadních vod.

2. Podpora znalostní ekonomiky

Základní myšlenka uvedeného cíle byla již součástí lisabonské agendy, která spočívá ve vytváření konkurenceschopné a inovativní ekonomiky a ekonomiky založené na znalostech, která bude schopna vytvořit více pracovních příležitostí a lepší pracovní pozice včetně zajištění větší sociální soudržnosti.

Navzdory globální hospodářské krizi, která postihla EU v závěru roku 2008, zvýšila EIB své úvěrové aktivity na podporu investic do vzdělávání, výzkumu a inovací v objemu 12,4 mld. EUR v roce 2008 tj. nárůst o 20% oproti roku 2007.

V současnosti se EIB zaměřuje na „znalostní trojúhelník“, jehož obsahem je sdružování vzdělávání, výzkumu a inovací.

3. Rozvoj transevropských sítí

Transevropské sítě jsou rozsáhlé sítě určené pro dopravní, telekomunikační a energetickou infrastrukturu. Tyto sítě usnadňují volný pohyb zboží, osob a přispívají k rozvoji znevýhodněných oblastí. Dále propojují EU se sousedními státy na jihu a na východě.

V roce 2008 EIB poskytla finanční zdroje ve výši 9,8 mld. EUR za účelem financování rozvoje transevropských sítí, přičemž toto představuje navýšení úvěrů o téměř 40% oproti roku 2007.

4. Podpora malých a středních podniků

Další prioritním cílem EIB je podpora malým a středním podnikům a to především formou půjček, které budou pro klienty EIB flexibilní a přístupné (minimální administrativní zatížení) a transparentní. Půjčky jsou poskytovány prostřednictvím finančních zprostředkovatelů, což jsou zpravidla lokální banky, a to za účelem financování investičních záměrů, financování pracovního kapitálu a poskytnutí prostředků na investiční rozvoj společnosti. Prioritizace tohoto cíle vyplývá ze skutečnosti, že malé a střední firmy tvoří 99% podniků v EU a zaměstnávají více než 100 mil. osob.

EIB poskytla v roce 2008 úvěry ve výši 8,1 mld EUR, přičemž tyto prostředky byly vynaloženy na podporu téměř 1 milionu malých a středních podniků v rámci EU a to prostřednictvím finančních zprostředkovatelů. Objem úvěrů poskytnutých v roce 2008 představuje nárůst o téměř 42% oproti roku 2007.

5. Udržitelný rozvoj životního prostředí

Projekty přispívající k udržitelnosti životního prostředí se zejména zaměřují na boj proti změnám klimatu, nakládání s odpady, udržitelné využívání přírodních zdrojů a podporu veřejného zdraví a městské dopravy.

Při výběru projektů životního prostředí, které jsou financovány zdroji EIB, je cílem banky podpořit konkrétní investice, jež primárně chrání a zlepšují přírodní a zastavěné prostředí a přispívají ke společenskému blahobytu.

V roce 2008 EIB v celosvětovém měřítku podpořila projekty přispívající k ochraně a zlepšení životního prostředí v celkovém objemu 18 mld. EUR, z toho bylo poskytnuto 15,7 mld. EUR na projekty v rámci EU.

6. Udržitelná, konkurenceschopná a bezpečná energie

Bezpečná energie patří mezi významné oblasti zájmu EIB a to jak v rámci EU, tak i mimo EU a to zejména s ohledem na:

- a) bezpečnost dodávek energie;
- b) klimatické změny; a
- c) konkurenceschopnost.

EIB se rozhodla posílit, respektive zvýšit objem finančních prostředků do pěti základních prioritních oblastí a to:

- a) obnovitelné zdroje energie;
- b) energetická účinnost;
- c) výzkum, rozvoj a inovace v oblasti energetiky;
- d) bezpečnost a diverzifikace vnitřních dodávek energie (včetně transevropských sítí); a
- e) zabezpečení vnějších dodávek energie a ekonomický rozvoj (sousedních a partnerských zemí).

EIB v roce 2008 poskytla finanční prostředky do oblasti energetiky v celkovém objemu více než 10 mld. EUR.

1.2.2 Operační plán EIB pro období 2009 – 2011

Střednědobá strategie a politika včetně operačních priorit EIB je shrnuta ve veřejném dokumentu „Operační plán banky pro období let 2009 – 2011“ (dále jen „OP“). Tento plán byl projednán a schválen Radou guvernérů EIB na svém zasedání 16. prosince 2008 a představuje pilíř aktivit banky pro toto období, zejména s ohledem na nutnost pružně reagovat na krizi bankovního sektoru a v širším měřítku i na celoevropskou ekonomickou krizi.

Poslání EIB, které je vymezeno v OP, jako banky Evropské unie spočívá v tom, že EIB jako nástroj dlouhodobého financování EU může financovat jen životaschopné projekty, které přispívají k plnění cílů politiky EU a splňují kvalitativní parametry s ohledem na technické a ekonomické požadavky včetně vlivu na životní prostředí. Současně bude EIB pokračovat ve strategii kontrolovaného přebírání větších rizik pro vytvoření větší

přidané hodnoty. Tím, že bude posilovat své produkty a procesy v rámci stávajících 6 prioritních cílů. V souladu s OP banka posiluje své aktivity a ve srovnání se svou úvěrovou aktivitou v předchozích letech plánuje v období let 2009 a 2010 zvýšit celkový objem svých úvěrů přibližně o 30% na částku 66 až 67 mld. EUR ročně.

EIB se bude především zaměřovat na aktivity v Evropské unii a v kandidátských zemích. Strategické cíle banky odrážejí cíle politiky EU v šesti zájmových oblastech:

1. Sociální a hospodářská soudržnost a konvergence

Banka se ve svých úvěrových aktivitách zaměřených na podporu konvergence soustředila na nově určené konvergenční regiony v souladu s politikou soudržnosti EU na období let 2007 – 2013. Jedná se o 113 nejchudších regionů v EU se 190 mil. obyvatel. Nad částku 347 mld. EUR poskytnutou formou dotací ze strukturálních fondů EU během sedmiletého období, jehož se politika soudržnosti týká, má banka v úmyslu v budoucích letech poskytnout dodatečnou a synergickou podporu ve výši téměř 40% svého celkového ročního objemu úvěrů. Nad tento rámec plánuje EIB podpořit některé členské státy, které silně postihla finanční krize, a to zvýšením objemu úvěrů na podporu konvergence chudších regionů o dodatečnou částku 2,5 mld. EUR v roce 2009 i v roce 2010.

2. Podpora znalostní ekonomiky

Banka má zájem se i nadále orientovat na financování projektů, které povedou k odstranění zásadních nedostatků ekonomiky EU, zejména pokud se jedná o celoživotní vzdělávání, výdaje na výzkum a vývoj, malé a střední podniky, energetiku a změnu klimatu, což jsou oblasti, které přináší dlouhodobý prospěch.

3. Rozvoj transevropských sítí

EIB v souladu s prioritním cílem rozvoje a budování transevropských sítí chce napomoci:

- a) ekonomické a sociální soudržnosti zemí EU;
- b) volnému pohybu osob a zboží; a
- c) rozvoji méně rozvinutých regionů EU.

Transevropská infrastruktura dopravních, energetických a telekomunikačních sítí pokrývá celý region 27 členských států EU. V souvislosti s tímto prioritním cílem se EIB zaměří i na sousední země s ohledem na propojení transevropskými dopravními koridory. Jedná se o kandidátské země EU (Chorvatsko a Turecko),

země evropského hospodářského prostoru (Norsko, Island a Lichtenštejnsko), balkánské země, partnerské země Středomoří a Rusko, Ukrajinu, Moldávii a Bělorusko. EIB se rozhodla poskytnout minimálně 75 mld. EUR na projekty transevropských sítí v období let 2004-2013.

4. Podpora malých a středních podniků

EIB vyčlenila v období let 2008 - 2011 částku ve výši 30 miliard EUR na úvěry malým a středním evropským podnikům především za účelem překonání negativních dopadů světové finanční krize a to na základě žádosti akcionářů EIB tj. členských zemí EU. Banka byla současně požádána, aby reagovala rychle již v období let 2008 a 2009 a poskytla MSP úvěry nejméně v celkové částce 15 mld. EUR. EIB také analyzuje možnosti sdílení rizik, která banky nesou v souvislosti se svými portfolii úvěrů pro MSP, a činí tak ve spolupráci s EIF, který se specializuje na financování MSP.

5. Udržitelný rozvoj životního prostředí

Zatímco udržitelnost životního prostředí je požadována ve všech projektech podporovaných bankou v rámci svých úvěrových aktivit, banka se zaměřuje i na investice v oblasti vodohospodářství a hospodářství odpadních vod a obecně na projekty podněcující ekologickou výrobu a udržitelné využívání přírodních zdrojů v souladu s politikou EU.

EIB se také soustřeďuje na projekty zaměřené na obnovu a regeneraci měst a to v souladu s cíli Lipské charty² o udržitelném rozvoji evropských měst. Tato charta byla přijata členskými státy v roce 2007 a vyzývá ke koordinované činnosti v oblasti integrované politiky rozvoje měst.

6. Udržitelná, konkurenceschopná a bezpečná energie

Úvěry EIB v odvětví energetiky podporují závazek EU dosáhnout 20-ti procentního snížení skleníkových plynů do roku 2020 vzhledem k úrovni v roce 1990, 20-ti procentního podílu obnovitelných zdrojů energie v celkové skladbě zdrojů energie EU, nejméně 10-ti procentního podílu biopaliv v benzínu a naftě pro dopravní účely a 20-ti procentního snížení spotřeby energie oproti základním předpovědím

² Lipská charta klade důraz na integrované přístupy při řešení problematiky měst.

pro rok 2020.

Dodatečné úvěry na investice do energetiky a na boj proti změně klimatu dosáhnou objemu 6 mld. EUR ročně. [6,7]

1.3 Organizační struktura EIB

EIB je autonomním subjektem v rámci struktury EU vytvořeným k financování kapitálově náročných investičních projektů, které naplňují cíle jednotlivých politik EU. Sídlem EIB je Lucemburk a to na základě vzájemné dohody jednotlivých členských států EU.

Akcionáři EIB jsou členské země Evropské unie a tyto jsou následující:

Belgické království,	Lucemburské velkovévodství,
Bulharská republika,	Maďarská republika,
Česká republika,	Republika Malta,
Dánské království,	Nizozemské království,
Spolková republika Německo,	Rakouská republika,
Estonská republika,	Polská republika,
Řecká republika,	Portugalská republika,
Španělské království,	Rumunsko,
Francouzská republika,	Republika Slovinsko,
Irsko,	Slovenská republika,
Italská republika,	Finská republika,
Kyperská republika,	Švédské království,
Lotyšská republika,	Spojené království Velké Británie a Severního Irska.
Litevská republika,	

1.3.1 Základní kapitál EIB

Všechny zakládající členské země při založení banky společně složily základní kapitál v celkové výši 1 mld. zúčtovacích jednotek. Základní kapitál EIB byl v průběhu let existence EIB mnohokrát následně výrazně navýšen, a to zejména z důvodu přistoupení nových členských zemí do EHS později EU. Podíl jednotlivých členských států na základním kapitálu banky se stanovuje podle ekonomické váhy daného státu v rámci

EU. K prvnímu navýšení základního kapitálu banky došlo v roce 1971 a to na 1,5 mld. z.j.³ V roce 1973 došlo k prvnímu rozšíření ze šesti zakládajících členských zemí na devět států a to o tyto země: Irská republika, Dánské království a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a s tím souvisejícím navýšením základního kapitálu 2,025 mld. z.j. Před přistoupením další evropské země došlo k dalšímu navyšování kapitálu a to v letech 1975, 1978 a 1979. K dalšímu rozšíření EHS došlo v roce 1981, kdy přistoupila Řecká republika a základní kapitál EIB byl navýšen na 14,4 mld. ECU⁴. Dále následovalo v roce 1986 přistoupení Portugalské republiky a Španělského království a navýšení základního kapitálu na 28,8 mld. ECU. V letech 1990, 1995, 1998 a 2002 došlo k dalšímu navýšení kapitálu a to na celkovou hodnotu 150 mld. EUR. [9]

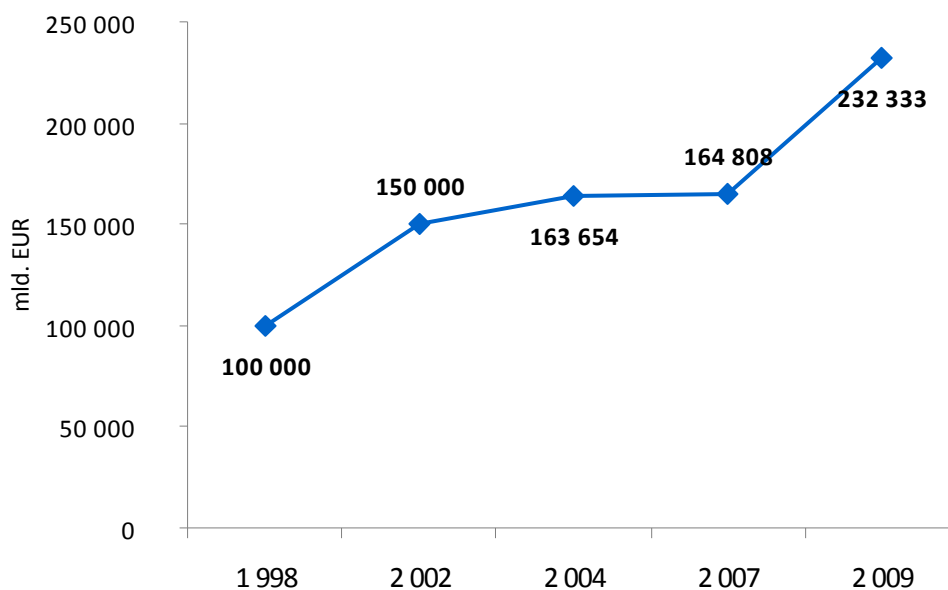
V roce 2004 po přistoupení největšího počtu zemí k EU a to 10 zemí včetně České republiky došlo ke zvýšení základního kapitálu na částku 164 mld. EUR. Česká republika vložila základní kapitál v hodnotě 1 258 785 500 EUR. [3, 5] Tato skutečnost řadila Českou republiku na 15. místo v pomyslném žebříčku kandidátských zemí a rozhodovací váha hlasu přepočtena na procentuální podíl upsaného celkového základního kapitálu činí 0,769%. V roce 2007 po přistoupení Rumunska a Bulharska byl kapitál zvýšen na částku 165 mld. EUR. Na obrázku číslo 1 je znázorněn vývoj upsaného kapitálu po přechodu od evropské měnové jednotky ECU k měnové jednotce euro.

Definování zúčtovací jednotky: “Zúčtovací jednotkou bude euro, jednotná měna členských států účastnících se třetí fáze Hospodářské a měnové unie. Rada guvernérů může na základě návrhu správní rady jednomyslně rozhodnout o změně definice zúčtovací jednotky“. [8,článek 4, str. 11]

³ z.j. znamená zúčtovací jednotku, jejíž hodnota činí 0.88867088 gramů ryzího zlata.

⁴ Evropská měnová jednotka (European Currency Unit, ECU) byla košová měnová jednotka zemí Evropských společenství sloužící k zúčtování mezinárodních operací.

Obr. 1



Vývoj upsaného kapitálu v období let 1998 – 2009

Zdroj: [7] vlastní zpracování

V reakci na probíhající finanční a ekonomickou krizi akcionáři banky resp. členské státy EU pochopily význam dalšího posílení úlohy EIB a přistoupily k navýšení základního kapitálu banky, k němuž mělo původně dojít v roce 2010. Upsaný kapitál byl zvýšen k 1. dubnu 2009 na částku 232 mld. EUR. Jako v předchozích letech bude splacená část základního kapitálu činit pouze 5% upsaného základního kapitálu. Zvýšení splaceného základního kapitálu se uskuteční převodem z dodatečných rezerv EIB, čímž nedojde k zatížení rozpočtů jednotlivých členských zemí EU. [3]

Mezi největší upisovatele základního kapitálu patří Spolková republika Německo, Francouzská republika, Italská republika a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Každá z uvedených zemí upsala shodně základní kapitál ve výši 37 578 019 000 EUR (stav k 1.4.2009), přičemž tyto země mají v součtu podíl na celkovém upsaném základním kapitálu tudíž i rozhodovací váhu svých hlasů ve výši 64,68%. Detailnější přehled upsaného základního kapitálu a jeho vývoj v čase za období 1958 – 2009 je zpracován v tabulce 1.

Tab. 1 Vývoj základního kapitálu v období let 1958 – 2009

Země	1958 (z.j.)*	1971 (z.j.)	1973 (z.j.)	1981 (ECU)**	1986 (ECU)	1995 (ECU)	1998 (EUR)	2002 (EUR)	2004 (EUR)	2007 (EUR)	2009 (EUR)	Podíl na upsaném kapitálu
BE	87	130	119	830	1 527	3 054	4 925	7 387	7 387	7 387	10 416	4,48%
FR	300	450	450	3 150	5 509	11 017	17 766	26 650	26 650	26 650	37 578	16,17%
IT	240	360	360	2 520	5 509	11 017	17 766	26 650	26 650	26 650	37 578	16,17%
LU	2	3	3	21	37	77	125	187	187	187	264	0,11%
NL	72	107	119	830	1 527	3 054	4 925	7 387	7 387	7 387	10 416	4,48%
DE	300	450	450	3 150	5 509	11 017	17 766	26 650	26 650	26 650	37 578	16,17%
IE	0	0	15	105	193	387	623	935	935	935	1 319	0,57%
DK	0	0	60	420	773	1 546	2 494	3 740	3 740	3 740	5 274	2,27%
GB	0	0	450	3 150	5 509	11 017	17 766	26 650	26 650	26 650	37 578	16,17%
GR	0	0	0	225	414	823	1 336	2 004	2 004	2 004	2 825	1,22%
PT	0	0	0	0	267	534	861	1 291	1 291	1 291	1 821	0,78%
ES	0	0	0	0	2 025	4 050	6 531	9 796	15 990	15 990	22 547	9,70%
AT	0	0	0	0	0	1 516	2 445	3 667	3 667	3 667	5 171	2,22%
FI	0	0	0	0	0	871	1 405	2 107	2 107	2 107	2 971	1,28%
SE	0	0	0	0	0	2 026	3 267	4 901	4 901	4 901	6 910	2,97%
CY	0	0	0	0	0	0	0	0	183	183	259	0,11%
LT	0	0	0	0	0	0	0	0	250	250	215	0,15%
LV	0	0	0	0	0	0	0	0	152	152	352	0,09%
HU	0	0	0	0	0	0	0	0	1 191	1 191	1 679	0,72%
PL	0	0	0	0	0	0	0	0	3 411	3 411	4 810	2,07%
EE	0	0	0	0	0	0	0	0	118	118	166	0,07%
MT	0	0	0	0	0	0	0	0	70	70	98	0,04%
SK	0	0	0	0	0	0	0	0	428	428	604	0,26%
SI	0	0	0	0	0	0	0	0	398	398	561	0,24%
CZ	0	0	0	0	0	0	0	0	1 259	1 259	1 715	0,76%
RO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	291	410	0,18%
BG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	864	1 218	0,52%
Celkem	1 000	1 500	2 025	14 400	28 800	62 013	100 000	150 000	163 654	164 808	232 333	100,00%
Celkový upsaný kapitál 1.4. 2009 (v mil. EUR)											232 333	

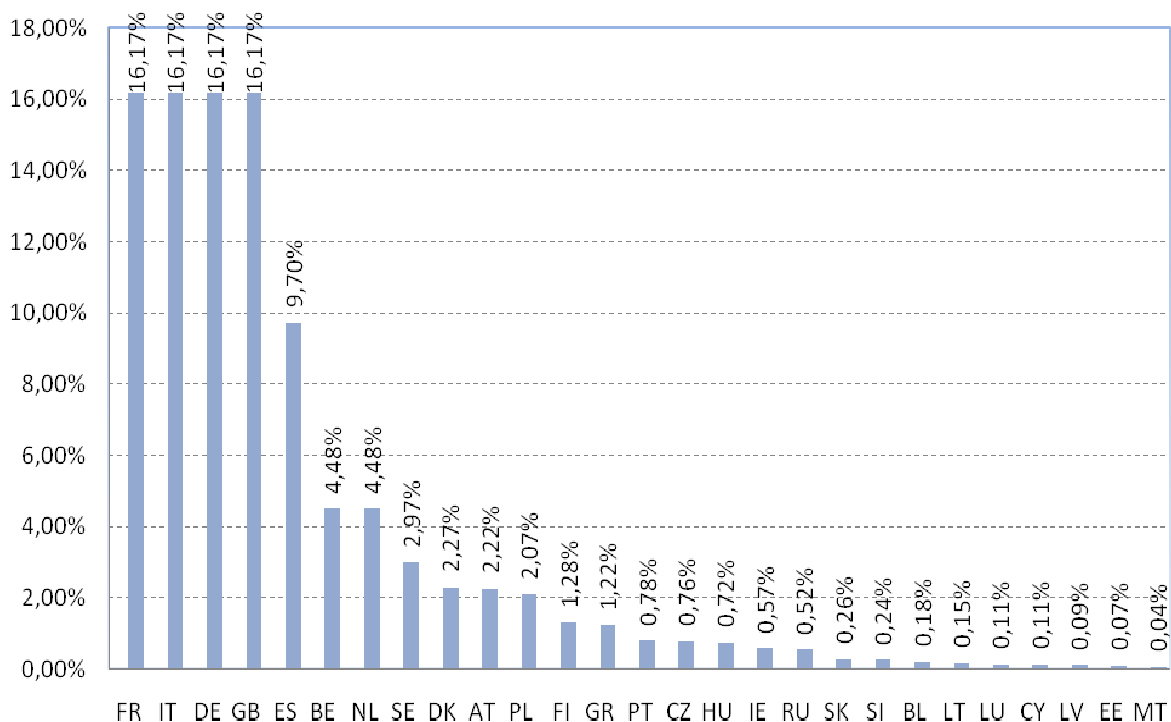
*z.j. znamená zúčtovací jednotku, jejíž hodnota činí 0.88867088 gramů ryzího zlata.

**Evropská měnová jednotka (European Currency Unit) byla košovou měnovou jednotkou zemí ES určené k zúčtování mezinárodních operací.

Zdroj: [7] vlastní zpracování

Na obrázku číslo 2 je zobrazen procentuální podíl jednotlivých členských států na základním kapitálu banky, stanovený podle ekonomické váhy daného státu v rámci EU.

Obr. 2



Procentní podíl členských zemí EU na základním kapitálu EIB

Zdroj: [7] vlastní zpracování

Statut EIB má formu protokolu (č. 10) připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství; tvoří nedílnou součást Smlouvy (jak je stanoveno v článku 311 Smlouvy) a má stejnou právní hodnotu. Statut (dále jen „Statut“) upravuje fungování EIB a vymezuje veškeré podmínky týkající se základního kapitálu banky upisovaným členskými zeměmi EU. Evropská investiční banka je rovněž osvobozena od veškerých daní a obdobných poplatků v souvislosti se zvýšením svého základního kapitálu a od různých formalit, které jsou s tím spojeny ve státě, na jehož území se nachází její sídlo. Podle Statutu odpovídají členské státy pouze do výše svého podílu upsaného a dosud nesplaceného základního kapitálu. Přijetím nového člena se zvyšuje upsaný základní kapitál o částku odpovídající vkladu nového člena, přičemž podíl takového nového člena na kapitálu banky se stanovuje na základě jeho ekonomické váhy v rámci EU, která je vyjádřena jako hrubý domácí produkt v době jeho přístupu k EU. Podíl na upsaném základním kapitálu nemůže být postoupen ani zastaven ani obstaten. Členské státy splatí upsaný základní kapitál do průměrné výše 5% částek uvedených ve Statutu. [8]

Rada guvernérů může jednomyslně rozhodnout o zvýšení upsaného základního kapitálu. V případě zvýšení upsaného základního kapitálu rozhodne jednomyslně rada guvernérů o podílu, který bude splacen, a o platebních podmínkách. Správní rada může požadovat splacení zbývající části upsaného základního kapitálu, pokud se toto splacení stane nutným, aby banka mohla dostát svým závazkům vůči svým věřitelům. Každý členský stát zaplatí částku úměrnou svému podílu na upisovaném základním kapitálu v měnách, které banka potřebuje ke splnění svých závazků. Úhrnná částka nesplacených půjček a záruk poskytnutých bankou nesmí převýšit 250 % částky upsaného základního kapitálu. Postupně banka vytváří rezervní fond až do výše 10% upsaného základního kapitálu. Odůvodňuje-li to stav závazků banky, může správní rada rozhodnout o zřízení dodatečných rezerv.

Banka může volně nakládat s částí svého základního kapitálu splaceného ve zlatě nebo volně směnitelných měnách, jakož i s devizami půjčenými na trzích mimo Společenství. V rámci EIB je zúčtovací jednotkou určeno euro, jako jednotná měna členských států účastnících se třetí fáze Hospodářské a měnové unie. Rada guvernérů jako nejvyšší řídicí orgán EIB na základě doporučení správní rady může jednomyslně rozhodnout o změně definice zúčtovací jednotky. [8]

1.3.2 Orgány EIB, jejich pravomoci a odpovědnosti

EIB spravuje a řídí následující orgány, mezi které patří:

- 1. Rada guvernérů**
- 2. Správní rada**
- 3. Řídicí výbor**
- 4. Kontrolní výbor**

Řídicí orgány banky mají jasně definované pravomoci a odpovědnosti včetně stanovení funkcí, které v rámci banky zajišťují. Rada guvernérů vykonává řídicí funkci, jejíž hlavní úlohou jsou strategická rozhodnutí týkající se vývoje a směru dalších aktivit banky. Správní rada vykonává správní funkci v podobě dohledu na správné provozní fungování

banky. Řídící výbor plní výkonně řídicí funkci, která obnáší administrativní přípravu a implementaci rozhodnutí a stanovisek Správní rady. Kontrolní výbor plní kontrolní funkci, jeho hlavní náplní je audit účetních výkazů banky. [27]

1.3.3 Rada guvernérů (Board of Governors)

Rada guvernérů je tvořena ministry financí jednotlivých členských zemí EU. Rada guvernérů vydává všeobecné směrnice, postupy a další dokumenty, které se týkají úvěrové politiky banky. Součástí odpovědnosti rady guvernérů je udělování zmocnění pro finanční operace mimo region EU. Zasedání rady guvernérů EIB se koná jednou za rok. Má-li se Rada guvernérů usnést kvalifikovanou většinou je hlasům jejich členů přidělena tato váha: [8]

Belgické království 12	Lucemburské velkovévodství 4
Bulharská republika 10	Maďarská republika 12
Česká republika 12	Republika Malta 3
Dánské království 7	Nizozemské království 13
Spolková republika Německo 29	Rakouská republika 10
Estonská republika 4	Polská republika 27
Řecká republika 12	Portugalská republika 12
Španělské království 27	Rumunsko 14
Francouzská republika 29	Republika Slovinsko 4
Irsko 7	Slovenská republika 7
Italská republika 29	Finská republika 7
Kyperská republika 4	Švédské království 10
Lotyšská republika 4	Spojené království Velké Británie a Severního Irska 29
Litevská republika 4	

Vybrané pravomoci a odpovědnosti rady guvernérů:

Rada guvernérů rozhoduje o zvýšení upsaného základního kapitálu podle čl. 4 odst. 3 a čl. 5 odst. 2; schvaluje výroční zprávu a roční rozvahu, dále schvaluje výkaz zisků a ztrát a jednací řád banky. V pravomoci rady guvernérů je přijímat veškerá stanoviska

a rozhodnutí, která se týkají činnosti banky včetně případné likvidace. [8, článek 9] Rada guvernérů přijímá rozhodnutí prostou většinou svých členů. Tato většina musí představovat minimálně 50 % upsaného kapitálu. Hlasování rady guvernérů se řídí ustanoveními článku 205 Smlouvy. [8, článek 10]

1.3.4 Správní rada (Board of Directors)

Správní rada se skládá celkem z 28 členů, přičemž 27 členů zastupuje jednotlivé členské země a jeden člen správní rady je delegován z řad Evropské komise. Českou republiku ve správní radě zastupuje pan Zdeněk Hrubý. Mezi hlavní povinnosti správní rady patří rozhodování v oblasti poskytování úvěrů, půjček a bankovních záruk. Správní rada se schází pravidelně a to desetkrát do roka. [8]

Vybrané pravomoci a odpovědnosti správní rady:

V pravomoci správní rady je rozhodování o poskytování úvěrů a záruk a o uzavírání půjček; určuje úrokové míry půjček a poplatky ze záruk, dozoruje na řádnou správu banky. Správní rada předkládá na konci účetního období zprávu radě guvernérů. Po odsouhlasení má povinnost ji uveřejnit.

Rada guvernérů jmenuje řádné členy na dobu pěti let, každý členský stát deleguje jednoho řádného člena a jeden řádný člen je nominován komisí. Nominovaní členové jmenuje na pěti leté období rada guvernérů následujícím způsobem:

- jeden zastupující člen je nominován vzájemnou dohodou Španělského království a Portugalské republiky, Belgického království, Lucemburského velkovévodství a Nizozemského království a jednoho zastupujícího člena nominovaného komisí;
- dva zastupující členy nominované Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska, Dánského království, Řecké republiky, Irska a Rumunska, Estonské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království;
- tři zastupující členy nominované vzájemnou dohodou Bulharské republiky, České republiky, Kyperské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky.

Předseda, nebo v jeho nepřítomnosti jeden z místopředsedů řídicího výboru předsedá schůzi správní rady, avšak neúčastní se hlasování. Členové správní rady jsou vybíráni z osob, které poskytují veškeré záruky způsobilosti, nezávislosti a jsou odpovědni pouze bance. Odvolat řádného člena správní rady může rada guvernérů rozhodnutím přijatým kvalifikovanou většinou, a to pouze v případě, že již nesplňuje podmínky nutné k výkonu funkce. Neschválení výroční zprávy vede k odstoupení správní rady. Uvolní-li se místo v důsledku smrti, individuálního nebo kolektivního odstoupení anebo odvolání, bude místo znovu obsazeno podle pravidel stanovených v odstavci 2. Kromě celkové obměny se uvolněná místa obsazují na zbytek funkčního období. [8, článek 11]

“Každý řádný člen má ve správní radě jeden hlas. Každý řádný člen může svůj hlas delegovat ve všech případech v souladu s postupy, které budou stanoveny v jednacím řádu banky. Nestanoví-li tento statut jinak, přijímá správní rada rozhodnutí nejméně třetinou svých členů s hlasovacím právem, kteří představují alespoň 50% upsaného základního kapitálu. Pro dosažení kvalifikované většiny je třeba 18 hlasů a 68% upsaného základního kapitálu. Jednací řád banky určuje kvorum nutné k platnosti usnesení správní rady.” [8, článek 12]

1.3.5 Řídicí výbor (Management Committee)

V čele řídicího výboru je prezident EIB Philippe Maystadt z Belgie. Složení řídicího výboru je devítičlenné. Hlavním úkolem řídicího výboru je pravidelný dohled nad běžnými obchodními aktivitami EIB a předkládá doporučení pro jednání správní rady. Volební období členů řídicího výboru je 6 let. [8]

Vybrané pravomoci a odpovědnosti řídicího výboru:

Počet členů řídicího výboru je plně v gesci rady guvernérů. Rada guvernérů může kvalifikovanou většinou na návrh správní rady přijatý rovněž kvalifikovanou většinou rozhodnout o odvolání člena řídicího výboru. Řídicí výbor zajišťuje vedení běžných obchodů banky, připravuje rozhodnutí správní rady především v oblasti poskytování půjček a úvěrů, záruk, zajišťuje provádění těchto rozhodnutí. V případě nepřítomnosti předsedy zastupuje banku jeden z místopředsedů a to v soudních i mimosoudních věcech.

Všichni úředníci a zaměstnanci banky jsou podřízeni předsedovi. Předseda disponuje mandátem pro přijímání a propouštění zaměstnanců. Řídící výbor a zaměstnanci banky odpovídají pouze bance a vykonávají své funkce zcela nezávisle. [8, článek 13]

1.3.6 Kontrolní výbor (Audit Committee)

Mezi hlavní prioritní činnosti kontrolního výboru patří kontrola řádného a správného provádění operací banky včetně vedení účetních dokumentů.

Vybrané pravomoci a odpovědnosti kontrolního výboru:

Kontrolní výbor je reprezentován třemi členy, kteří jsou jmenováni radou guvernérů. Kontrolní výbor každoročně prověřuje, zda jsou účetní výkazy banky řádně vedeny v souladu s účetními záznamy a doklady. [8, článek 14] Sumarizační přehled jednotlivých řídicích orgánů EIB včetně jejich základních pravomocí a odpovědností je uveden v tabulce číslo 2. [23]

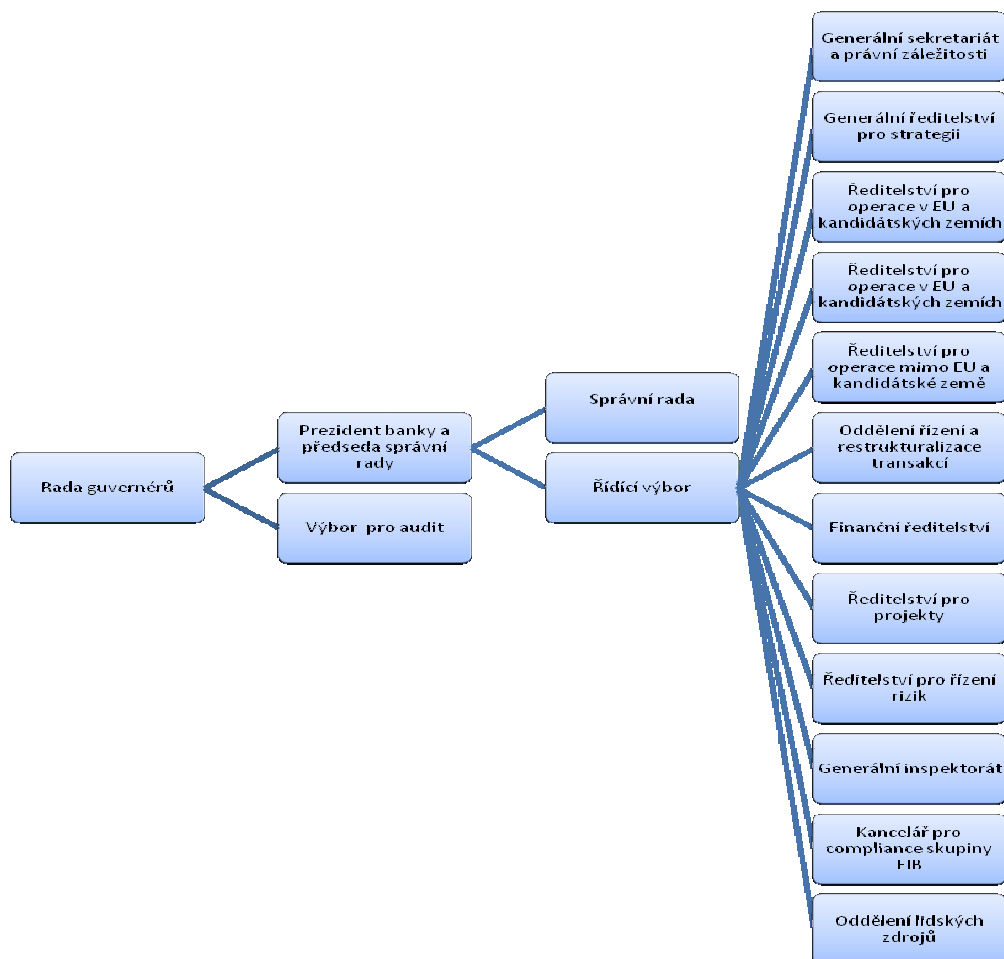
Tab. 2 Řídící orgány Evropské investiční banky

Orgán EIB	Volební období (v letech)	Počet členů	Nadřízený orgán	Funkce	Odpovědnosti a pravomoci
Rada guvernérů	neurčito	27	není	řídící	1. vydává obecné směrnice týkající se úvěrové politiky banky; 2. rozhoduje o zvýšení upsaného základního kapitálu; 3. přijímá rozhodnutí prostou většinou; 4. schvaluje výroční zprávu vypracovanou správní radou; schvaluje roční rozvahu, jakož i výkaz zisků a ztrát; 5. odvolává a jmenuje členy Správní rady a Řídícího výboru
Správní rada	5	28	Rada guvernérů	správní	1. stanovuje úrokové míry půjček a poplatky ze záruk; 2. dozoruje na řádnou správu banky; 3. rozhoduje o poskytnutí úvěrů, půjček a bankovních záruk
Řídící výbor	6	9	Rada guvernérů	výkonné	1. připravuje rozhodnutí správní rady, zejména pokud jde o uzavírání půjček a poskytování úvěrů a záruk, zajišťuje provádění těchto rozhodnutí; 2. dohlíží na vedení běžných obchodů banky.
Kontrolní výbor	3	3	Rada guvernérů	kontrolní	1. každoročně prověřuje, zda jsou operace a účetnictví banky řádně vedeny; 2. potvrzuje, že rozvaha a výkaz zisků a ztrát jsou v souladu s účetními záznamy a doklady a že správně vyjadřují situaci banky pokud jde o její aktiva a pasiva.

Zdroj: [7] vlastní zpracování

Prezident banky zodpovídá za všeobecnou strategii banky, zastupuje a reprezentuje banku v rámci vnějších vztahů s ostatními mezinárodními finančními institucemi. Mezi další významné funkce prezidenta patří předsednické křeslo ve správní radě EIF a předsednické křeslo rozpočtového výboru. Jedním z osmi viceprezidentů EIB je paní Marta GajECKa, která má z pohledu finančních transakcí na starost Českou republiku, dále Polskou republiku, Maďarskou republiku, Slovenskou republiku, Slovinsko a Bulharsko. [3] Na obrázku číslo 3 je schematicky zobrazena organizační struktura EIB. Je velice zajímavé všimnout si vnitřní organizační struktury banky, která je reprezentována řídicím výborem a jejími podřízenými útvary. Tento plochý tvar organizační struktury je charakteristický pro finanční instituce.

Obr. 3



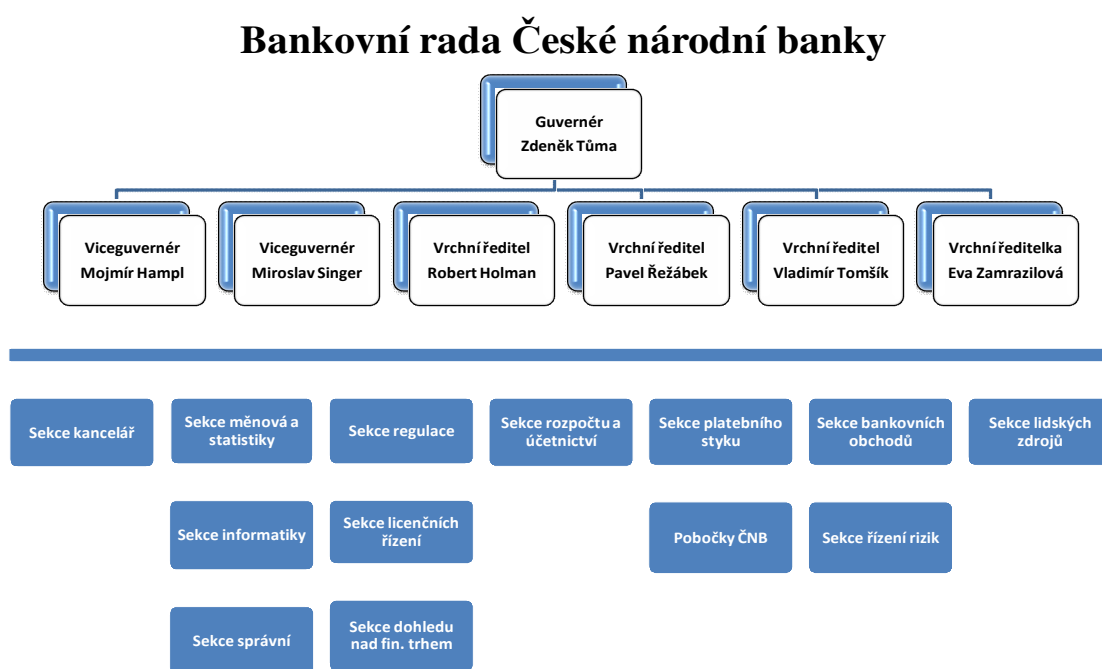
Organizační struktura EIB

Zdroj:[7] vlastní zpracování

Pro porovnání organizační struktury EIB je zvolena organizační struktura ČNB. ČNB je na rozdíl od EIB reprezentována sedmi člennou bankovní radou, která představuje nejvyšší řídicí orgán ČNB. V čele bankovní rady je guvernér pan Zdeněk Tůma. Bankovní radě jsou podřízeny další útvary a odbory banky dle charakteru zaměření a odpovědnosti.

Součástí organizační struktury ČNB jsou shodná oddělení s organizační strukturou EIB. Organizační struktura ČNB je schematicky znázorněna na obrázku číslo 4.

Obr. 4



Organizační struktura ČNB

Zdroj: :[25] vlastní zpracování

1.4 Evropský investiční fond; spolupráce s ostatními orgány EU

Evropský investiční fond (dále jen „EIF“) byl založen v roce 1994. Hlavní myšlenka, respektive důvod založení EIF je pomoc malým a středním podnikům. EIF působí v členských státech Evropské unie a v kandidátských zemích jako jsou například Chorvatsko, Turecko, Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Evropská investiční banka je majoritní podílník EIF s podílem 62 % akcií. Dalšími akcionáři, jež vlastní akcie EIF,

jsou Evropská komise s 30 % podílem akcií a další evropské finanční instituce vlastní 8 % podíl akcií. Mezi evropské finanční instituce patří například Bank Austria Creditanstalt, Erste Bank, Raiffeisen International ze skupiny RZB, Bulgarian Development Bank a další. EIB vložila do EIF v jednotlivých po sobě jdoucích letech následující výši kapitálu. V roce 2004 částku ve výši 232,8 mil. EUR, v roce 2005 částku ve výši 289,7 mil. EUR, v roce 2006 částku ve výši 349,9 mil. EUR, v roce 2007 částku ve výši 371 mil. EUR a v roce 2008 částku ve výši 324,6 mil. EUR. [10]

EIF poskytuje pomoc malým a středním podnikům formou rizikového kapitálu.⁵ Dále pomoc od EIF je určena nově vznikajícím společnostem a firmám, které se specializují na vývoj technologií. EIF přebírá a nese záruky vůči finančním institucím formou ručitelského závazku za půjčky malým a středním podnikům. EIF neposkytuje firmám a společnostem půjčky nepřímé finanční podpory, ani do žádných společností neinvestuje napřímo, ale investuje prostřednictvím bank nebo finančních prostředníků. Pro nepřímé investice používá buď své vlastní finanční prostředky nebo prostředky, které mu byly svěřeny EIB nebo Evropskou unií.

Základní úkoly EIF:

1. Poskytování rizikového kapitálu malým a středním podnikům, zejména při jejich vzniku a společnostem specializujícími se na technologický rozvoj;
2. Přebírání záruk vůči jiným finančním institucím (ručí za půjčky malým a středním podnikům).

Řídící orgány EIF:

1. Valná hromada akcionářů (EIB, EU a 31 finančních institucí), která se koná nejméně jednou ročně;
2. Správní rada zastoupena sedmi členy, která rozhoduje o operacích fondu;
3. Generální ředitel (Richard Pelly) zodpovídající za řízení fondu v souladu se stanovami fondu;
4. Představenstvo společnosti, v jehož čele je pan Philippe Maystadt;

⁵ Rizikový kapitál je způsob získávání financí, přičemž majetek (akcie) ve společnosti je vyměněn za sumu peněz pro zamýšlené investice.

5. Kontrolní výbor je jmenován na základě vnitřních směrnic fondu. Jeho hlavní zodpovědností je kontrola řádného vedení fondu a spolupráce s externími auditorskými společnostmi. [11]

Evropská investiční banka kromě svého vlastního organizačního uspořádání spolupracuje s dalšími institucemi EU. Jako příklad uvádím: Evropskou komisi, Evropský parlament, Evropskou radu a Radu Evropské unie, dále i spolupráci s Hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů.

Spolupráce s *Evropskou komisí* je vždy intenzivní, ale ke konci roku 2008 vzhledem k vážné celosvětové hospodářské krizi a ekonomickému poklesu byla obzvláště silná a efektivní. Na počátku roku 2009 vyzvala Evropská rada Evropskou komisi a EIB k iniciativní podpoře investic do domácího a veřejného sektoru s cílem využití obnovitelných zdrojů energie. Prezident EIB se pravidelně účastní měsíčních zasedání Rady EU ve složení pro hospodářské a finanční věci a s institucí Economic and Financial Affairs Council (dále „ECOFIN“). Z důvodu aktivního zapojení EIB do boje proti hospodářské krizi, zvýšila EIB své aktivity a zájem banky v *Evropském parlamentu*, což vedlo k pravidelným schůzkám s parlamentními institucemi a jednotlivými členy Evropského parlamentu nad rámec pravidelných vystoupení prezidenta EIB, kdy představuje strategické cíle a aktivity skupiny EIB. EIB kooperuje s institucemi zastupujícími evropské občany – s *Hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů*, hlavní důraz se klade na informování členské základny obou výborů (organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců a orgány místní a regionální správy) o alternativách financování a finančních iniciativách banky. Evropská komise, EIB, Evropská banka pro obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development) (dále „EBRD“) a Rozvojová banka Rady Evropy se rozhodly společně vyvíjet aktivity v rámci iniciativy „Infrastruktura pro západní Balkán“ (Western Balkans Infrastructure Initiative), která začala svou aktivní činnost v roce 2009. Spolupráce se sousedními zeměmi na východě a na jihu, skupina mezinárodních finančních institucí a *bilaterálních rozvojových bank* připravila společný návrh projektů, které získají rovněž podporu od Evropské komise, vždy s uvedením hlavní mezinárodní finanční instituce. Na počátku roku 2009 se EBRD, skupina EIB a skupina Světové banky rozhodly pro společný cíl

podpořit střední a východní Evropu, zavázaly se, že poskytnou až 24,5 mld. EUR na podporu bankovního sektoru v regionu a na úvěry pro podniky postižené globální hospodářskou krizí. [3]

1.5 Finanční výsledky EIB

Evropská investiční banka hospodařila ve finančním roce 2008 s čistým ziskem ve výši 1 651 milionů EUR, což představuje nárůst o 17 milionů EUR (+1,1%) v porovnání s rokem 2007. Tento pozitivní výsledek EIB dosáhla i přes významnou tvorbu rezerv z titulu poskytnutí financování formou rizikového kapitálu. Mezi další významné faktory, které ovlivnily finanční hospodaření EIB a to pozitivně nebo negativně jsou následující:

Pozitivní dopady:

- Čisté úrokové výnosy vzrostly meziročně o 216 milionů EUR (+11,5%).
- Průměrná úroková sazba na poskytnutých úvěrech se snížila o 0,02% na 4,77% a na přijatých půjčkách o 0,06% na 4,57%, čímž došlo k dosažení marže ve výši 0,20% (0,16% v roce 2007).

Negativní dopady:

- V důsledku přecenění hodnoty akcií a jiných dluhových cenných papírů s variabilním výnosem vč. operací rizikového kapitálu realizovala účetní ztrátu ve výši 165,3 milionu EUR oproti zisku ve výši 11,5 milionu EUR v roce 2007.
- Všeobecné provozní náklady a odpisy vzrostly o 3% na 391 milionů EUR. Odpisy vzrostly zejména v důsledku zahájení odepisování nové budovy. Osobní náklady se snížily o 6%.

Souhrnné údaje týkající se úvěrových aktivit EIB:

- Objem úvěrů načerpaných se v roce 2008 zvýšil o 12% na 48,6 milionu EUR ze 43,4 milionu EUR v roce 2007.
- Objem úvěrů z titulu podepsaných úvěrových smluv se v roce 2008 zvýšil o 21% na 57,6 milionu EUR ze 47,8 milionu EUR v roce 2007.
- Získané zdroje (před swapy) se v roce 2008 zvýšily o 9% na 59,5 milionu EUR.
- EIB v roce 2007 emitovala inovativní emisi dluhopisů “Climate Awareness Bond” v hodnotě 600 milionů EUR. Tyto zdroje byly rezervovány na budoucí projekty na ochranu klimatu. K 31.12.2008 byly veškeré zdroje získané touto emisí plně využity.

Tab. 3 Rozvaha Evropské investiční banky

tis. EURO	31.12.2008	31.12.2007
AKTIVA		
Hotovost a účty u centrálních bank	76	27 318
Pokladniční poukázky k refinancování centrálních bank	1 908 756	2 126 591
Úvěry a pohledávky za bankami	133 597 457	126 955 849
Úvěry a pohledávky za klienty	173 640 179	155 180 848
Dluhové cenné papíry (s pevným výnosem)	10 732 841	10 520 825
Akcie a ostatní cenné papíry (s proměnlivým výnosem)	1 366 456	1 395 666
Účasti s rozhodujícím vlivem	479 272	479 272
Dlouhodobý nehmotný majetek	4 316	3 972
Dlouhodobý hmotný majetek	313 881	280 257
Ostatní aktiva	148 584	125 211
Pohledávky z titulu upsaného základního kapitálu a rezerv *	473 986	1 104 809
Náklady a příjmy příštích období a ostatní aktiva	3 095 170	3 653 733
Aktiva celkem	325 760 974	301 854 351
PASIVA		
Závazky vůči bankám	5 958 407	341 718
Závazky z dluhových cenných papírů	266 989 028	254 221 321
Ostatní pasiva	10 522 731	6 616 074
Výdaje a výnosy příštích období a ostatní pasiva	4 905 090	5 030 476
Opravné položky k úvěrům a pohledávkám	1 193 434	1 103 355
Základní kapitál	8 240 409	8 240 409
Rezervy	21 786 693	21 726 598
Zdroje určené na strukturované financování	2 750 000	1 250 000
Zdroje určené na financování formou rizikového kapitálu	1 764 305	1 690 940
Zisk za účetní období	1 650 877	1 633 460
Pasiva celkem	325 760 974	301 854 351

Zdroj:[3] vlastní zpracování

Poznámka *: vysvětlení Pohledávky z titulu upsaného základního kapitálu a rezerv⁶

⁶ V důsledku navýšení upsaného kapitálu z titulu přistoupení nových členských zemí k 1.5.2004 byla částka kapitálu včetně příspěvku do rezerv k úhradě rozložena do 8 rovnoměrných splátek splatných v letech 2004 až 2009. Dále v důsledku přistoupení dalších nových členských zemí EU a to Bulharska a Rumunska k 1.1.2007 byla tato úhrada rozložena do 8 rovnoměrných splátek. K 31.12.2008 byly splaceny všemi novými členskými zeměmi splatné části upsaného kapitálu i příspěvku do rezerv. Zbývající část upsaného nespliceného kapitálu a rezerv do splatnosti je evidována v této položce.

Tab. 4 Výkaz zisků a ztrát Evropské investiční banky

tis. EURO	31.12.2008	31.12.2007
Výnosy z úroků a podobné výnosy	15 123 072	14 271 925
Náklady na úroky a podobné náklady	-13 035 794	-12 400 153
Výnosy z dluhových cenných papírů	64 274	73 552
Výnosy z poplatků a provizí	77 700	64 487
Náklady na poplatky a provize	-8 474	-10 382
Výsledek z finančních operací	-56 547	-9 835
Ostatní výnosy	39 787	27 616
Všeobecné provozní náklady	-362 929	-359 916
Odpisy, znehodnocení majetku a prodej majetku	-27 602	-19 021
Výnos z prodeje finančních aktiv (úvěrů a půjček)	-15 467	-61 490
Přecenění úvěrů a půjček	18 219	44 244
Přecenění dluhových cenných papírů (s proměnlivým výnosem), jiných cen. papírů a majetkových účastí	-165 269	11 530
Zúčtování (+/-) rezerv z titulu vystavených záruk	-93	903
Zisk za účetní období	1 650 877	1 633 460

Zdroj: [3] vlastní zpracování

1.6 Nástroje EIB

Posláním EIB je plnění a dosahování cílů EU v oblasti zpřístupnění dlouhodobých investičních záměrů. EIB nabízí pestrou paletu finančních služeb pro své klienty. Mezi hlavní nástroje financování patří poskytování úvěrů, technická asistence, speciální nástroje financování, podpora malým a středním podnikům, rizikový kapitál a záruky. [7]

1.6.1 Úvěry

“Bankovní úvěr je úplatné, časově omezené přenechání peněžních prostředků bankou jejím klientům k volnému nebo smluvně vázanému použití”. [14, str. 73]

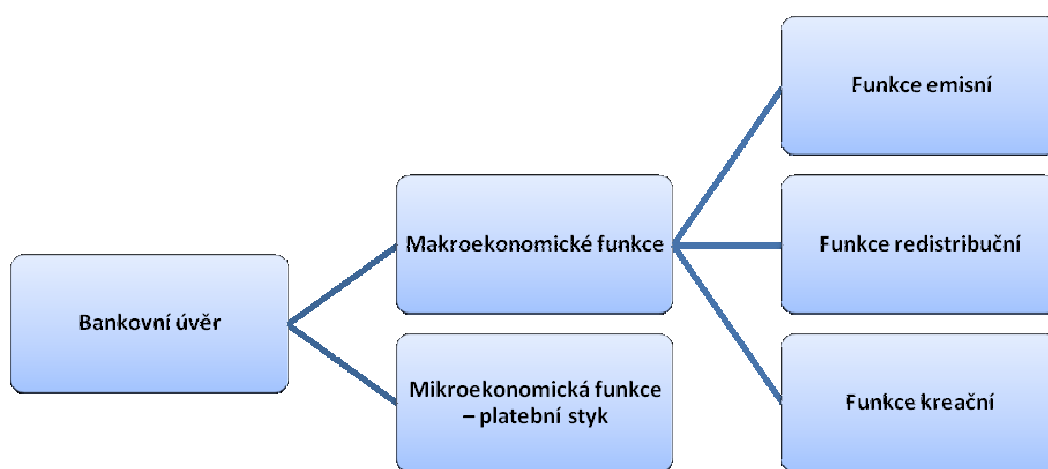
“Bankovní úvěr plní v ekonomice několik funkcí. Základní rozdělení těchto funkcí spočívá v jejich celkovém dopadu na hospodářství. Jde o funkci:

- a) **Makroekonomickou** – představující dopad bankovního úvěru na ostatní makroekonomické ukazatele,
- b) **Mikroekonomickou** – představující samotný realizovaný platební styk.

Makroekonomická funkce se dále člení na:

- i. **emisní, peněžní funkci** – banka poskytnutím úvěru vytváří, emituje do oběhu bezhotovostní peníze,
- ii. **redistribuční** – souvisí s funkcí banky jako zprostředkovatele platebního styku, na bance pak záleží komu, na jak dlouho, jakým způsobem a za jakou cenu peníze poskytne,
- iii. **kreační**⁷ – banka formou vkladů a z nich poskytnutých úvěrů multiplikuje množství peněz v oběhu.” [14, str. 73]

Obr. 5



Funkce bankovního úvěru

Zdroj: Šimíková, I.: *Finance a bankovníctví. Skripta TUL Liberec:2004.209s.ISBN 80-7083-898-1*

EIB poskytuje úvěry veřejným a soukromým subjektům. Jedná se o finanční prostředky, které jsou použity na financování projektů v rámci veřejného anebo soukromého sektoru. Finanční prostředky jsou poskytovány společnostem, municipalitám, středním a malým podnikům. Možnost získání úvěru je podmíněno splněním podmínek o úvěrech a zároveň poskytnuté úvěry musí naplňovat parametry v elementárních oblastech lidského života, jako jsou ekonomika, technika, životní prostředí a finanční sféra. Základní podmínka pro poskytnutí jednotlivých úvěrů je celková výše poskytnutého úvěru. Maximální výše

⁷ Kreační funkce úvěru vychází s multiplikace depozit. Z jedné jednotky prvotního depozita se prostřednictvím bankovního úvěru vytvoří další jednotky odvozených depozit, která opět mohou být v bankách rozdělena, použita jako úvěr – peněžní multiplikátor.

poskytnutých úvěrů činí do 50-ti % nákladů konkrétního projektu. EIB poskytuje dva základní druhy finančních úvěrů: individuální a zprostředkované úvěry, které se primárně od sebe odlišují subjektem, který je poskytuje. Individuální úvěry jsou poskytovány přímo EIB. Zprostředkované úvěry jsou poskytovány prostřednictvím nezávislých finančních institucí.

1.6.1.1 Individuální úvěry

Individuální úvěry jsou poskytovány v rámci projektů, kde celkové investiční náklady konkrétního projektu přesahují částku 25 milionů EUR. EIB smí financovat jednotlivé projekty maximálně do 50% výše investičních nákladů. Individuální úvěry jsou poskytovány v rámci veřejného a soukromého sektoru včetně bankovních institucí. Podmínky poskytování individuálních úvěrů jsou přizpůsobeny typu finanční investice.

Z pohledu úrokových sazeb banka může použít následující druhy úrokových sazeb:

- a) "Fixní (pevná) úroková sazba, klient ví, že po celou dobu splácení bude jeho úroková sazba stejná,
- b) Fixace úrokové sazby, tento druh úrokové sazby se používá u střednědobých a dlouhodobých úvěrů. Fixace úrokové sazby znamená, že banka stanoví pevnou úrokovou sazbu s předem danými termíny její možné změny,
- c) Pohyblivá úroková sazba, vazba na vybranou tržní sazbu s předem pevně danými termíny přizpůsobování. Jedná se o zvláštní sazbu, která se velice blíží fixaci úrokové sazby. Rozdíl spočívá v tom, že zde není dán přesně pevný termín změny úrokové sazby, ale její změna závisí na změně referenční sazby. Banka si například stanoví, že změna úrokové sazby z úvěru se změní, v případě, že referenční sazba překročí určitou hranici. V případě fixace pevné úrokové sazby se může referenční sazba změnit jakkoliv chce." [14, str. 78 - 79]

Poplatky za poskytnutí úvěrů nejsou standardně EIB účtovány. Poplatky spojené s například schvalováním projektů jsou účtovány jen ve v ojedinělých případech. EIB vede finanční účty v měnové jednotce euro. V případě poskytnutí individuálních úvěrů může EIB poskytnout půjčky v následujících měnách:

- a) anglická libra (GBP),
- b) americký dolar (USD),
- c) japonský jen (JPY),
- d) švédská a dánská koruna (SEK a DKK),
- e) švýcarský frank (CHF),
- f) měny kandidátských zemí anebo ostatních partnerských zemí.

Splácení poskytnutých úvěrů probíhá standardním způsobem tzn. buď s pololetní, nebo s roční frekvencí. Odklad splácení může být poskytnut na základě dokončené realizace jednotlivých fází projektu.

1.6.1.2 Zprostředkované úvěry

EIB poskytuje úvěry prostřednictvím zprostředkujících bank anebo prostřednictvím finančních institucí, které mají působnost v konkrétní zemi, ve které je příslušný projekt realizován. Finanční instituce poskytují finanční prostředky z fondů EIB. Finanční úvěry jsou poskytovány pro rozvoj malých a středních podniků, podporu a rozvoj krajů a obcí v oblasti infrastruktury, zdravotnictví, vzdělání apod. Maximální výše poskytnutých úvěrů na jednotlivé projekty nesmí přesáhnout celkové investiční náklady konkrétního projektu ve výši 25 milionů EUR. Maximální úvěrový rámec jednotlivých projektů je do 50% výše investičních nákladů (12,5 milionu EUR). Subjekty žádající o úvěr musí splňovat definované parametry jako například: počet zaměstnanců nesmí přesáhnout 250, celkový roční obrat dosažený za účetní období nesmí přesáhnout částku 50 milionů EUR, celková aktiva žádajícího subjektu nesmí přesáhnout maximální výši 43 milionů EUR. Podmínky pro získání úvěrů jsou definovány konkrétními finančními institucemi, které příslušný úvěr poskytují a jsou zároveň partnery EIB. Mezi základní podmínky čerpání úvěru patří úroková míra, splatnost úvěru a další. Standardní doba splácení poskytnutých úvěrů je v intervalu 5 – 12 let. V pravomoci finančních zprostředkovatelů je možnost změnit standardní podmínky pro poskytnutí finančních úvěrů, vždy záleží na individuálním posouzení konkrétního projektu. Do role finančních zprostředkovatelů v rámci České republiky jsou nominovány následující finanční instituce: Česká spořitelna, Československá obchodní banka, Komerční banka a další. Podrobný přehled je uveden

v příloze číslo 2. Celkový finanční přehled čerpaných úvěrů v roce 2008 jednotlivými členskými zeměmi je uveden v tabulce číslo 5.

Tab. 5 Finanční rozsah schválených úvěrů EIB v roce 2008

Členské země	v mil. EUR	podíl v %
1 Belgické království	1 418	2,8
2 Bulharská republika	455	0,9
3 Česká republika	1 111	2,2
4 Dánské království	379	0,7
5 Spolková republika Německo	6 919	13,4
6 Estonská republika	87	0,2
7 Irsko	450	0,9
8 Řecká republika	1 165	2,3
9 Španělské království	8 573	16,7
10 Francouzská republika	4 651	9,0
11 Italská republika	8 280	16,1
12 Kyprská republika	30	0,1
13 Lotyšská republika	610	1,2
14 Litevská republika	10	0,0
15 Lucemburské velkovévodství	40	0,1
16 Maďarská republika	1 525	3,0
17 Republika Malta	150	0,3
18 Nizozemské království	1 578	3,1
19 Rakouská republika	1 319	2,6
20 Polská republika	2 837	5,5
21 Portugalská republika	2 644	5,1
22 Rumunsko	1 112	2,2
23 Slovinská republika	159	0,3
24 Slovenská republika	161	0,3
25 Finská republika	710	1,4
26 Švédské království	1 311	2,5
27 Spojené království Velké Británie a Severního Irsku	3 796	7,4
Celkem v mil. EUR	51 480	100

Zdroj:[13] vlastní zpracování

1.6.2 Technická podpora

EIB nabízí podporu formou technické asistence při získávání finančních úvěrů. Forma technické podpory je různá dle geografického rozložení. Poskytování technické podpory je v plné kompetenci útvaru ředitelství pro projekty. V čele útvaru ředitelství pro projekty je generální ředitelka paní Grammatiki Tsingou Papadopetrou z Řecka. V uvedeném útvaru pracují odborníci z jednotlivých oblastí ekonomiky, zemědělství, dopravní infrastruktury apod. V rámci EU vykonává EIB detailní kontrolu financování všech projektů, na které EIB poskytla finanční prostředky. Všechny projekty musí být v souladu se směrnicemi EU. Pomoc, respektive technická podpora zahrnuje následující oblast činností:

1. zjištění legislativního a veřejnoprávního rámce projektu;
2. vypracování studie proveditelnosti; a
3. projektové řízení za účelem dodržení časového a nákladového harmonogramu realizace projektu.

EIB poskytuje technickou podporu projektům, které jsou realizovány v zemích Afriky, karibské a tichomořské oblasti a oblasti Středomoří. Novým impulsem pro rozvoj vztahů EU s partnerskými zeměmi Středomoří bylo vytvoření Unie pro Středomoří na summitu hlav států nebo předsedů vlád v Paříži v červenci roku 2008. Tento summit také rozšířil poslání Facility for Euro-Mediterranean Investment and Partnership (dále „FEMIP“) nástroj EIB pro financování ve Středomoří. Citovaný summit zdůraznil potřebu investic do pozemních a mořských dálnic, jakož i do smělého projektu využívání sluneční energie a vyčištění Středozemního moře. V roce 2008 se z FEMIP poskytla částka 1,3 miliardy EUR na 20 projektů v soukromém sektoru a na efektivní infrastrukturu. Vedle finančních činností je FEMIP také fórem pro úvahy a pro diskuzi s partnerskými zeměmi. Hlavními tématy v roce 2008 byl cestovní ruch ve Středomoří, mikrofinancování, změna klimatu a lidský kapitál. V tabulce číslo 6 je uveden celkový přehled poskytnutých úvěrů z FEMIP za rok 2008 partnerským zemím Středomoří včetně rizikového kapitálu.⁸

⁸ Financování formou rizikového kapitálu znamená zajištění prostředků pro zahájení činnosti firmy, pro její další rozvoj, nebo expanzi, kdy investor rizikového kapitálu nabývá na delší dobu podíl na základním kapitálu společnosti a za to poskytuje potřebnou finanční částku.

Tab. 6 Úvěry poskytnuté FEMIP v roce 2008 partnerským zemím Středomoří

Partnerské země Středomoří	mil.EUR	Z toho rizikový kapitál
Tunisko	311	0
Maroko	289	19
Sýrie	277	2
Egypt	276	26
Libanon	52	0
Jordánsko	37	0
Izrael	33	0
Regionální úvěry	16	16
Celkem v mil. EUR	1 291	63

Zdroj:[3] vlastní zpracování

V rámci FEMIP EIB poskytuje technickou podporu prostřednictvím dvou fondů. Jedná se o fondy: [7]

1. Podpůrný fond FEMIP

Podpora existujících projektů, které byly již identifikovány a určeny pro realizaci. Uvedená asistence je poskytována v několika přípravných stupních počínaje přípravou až dokončením jednotlivých projektů. FEMIP Support Fund poskytuje podporu EIB v rámci jejich investičních aktivit v oblasti jižního Středomoří.

Hlavní cíle:

- poskytovat podporu partnerským zemím v rámci FEMIP a soukromým zprostředkovatelům a to především v oblasti přípravy, řízení a kontroly investičních projektů;
- zlepšovat kvalitu vývojových aspektů investičních projektů; a
- posilovat kapacity managementu v jednotlivých lokálních partnerech a to jak ve střednědobém tak i dlouhodobém horizontu.

Formy technické asistence:

- zpracování studie proveditelnosti investičních projektů vztahujících se k soukromému sektoru, vodohospodářství včetně odpadních vod, životního prostředí, dopravní a telekomunikační infrastruktury, oblasti vzdělávání a zdravotní péče;

- b) podpora při realizaci investičních projektů prostřednictvím odborných týmů projektového řízení;
- c) prohlídka lokalit za účelem vyhodnocení projektů, které jsou předmětem financování.

Výsledky činnosti podpůrného fondu FEMIP:

V letech 2004 až 2009 bylo podpořeno formou technické asistence 96 projektů v celkové hodnotě 88,6 milionu EUR. Přibližně 80% těchto zdrojů bylo směřováno do oblasti infrastruktury, životního prostředí, vodohospodářství a oblasti lidských zdrojů, což odráželo z významné části tradiční oblasti aktivit EIB v regionu. Soukromý sektor absorboval podporu ve výši 20% dostupných zdrojů.

2. Svěrenecký fond FEMIP

Svěrenecký fond FEMIP poskytuje aktivity, které nejsou nezbytně propojeny s projekty EIB.

Hlavní cílem je podporovat aktivity v rámci jednotlivých projektů jako jsou: regulační a institucionální reformy, oblast rozvoje a strategie, oblast vzdělávání.

Výsledky činnosti svěreneckého fondu FEMIP:

V letech 2004 až 2008 byly podpořeny formou technické podpory projekty v celkové hodnotě 11,7 milionu EUR. Přibližně 9,7 milionu EUR těchto zdrojů bylo směřováno do oblasti vzdělávání a 2 miliony EUR do oblasti soukromého sektoru. Zprostředkování technické podpory v rámci svěreneckého fondu se řídí stejnými pravidly, jako jsou implementovány v rámci podpůrného fondu. Pro svěrenecký fond EIB obecně používá konkurenční vyjednávací postupy, protože technické expertízy požadované pro určité specifické studie nejsou vždy dostupné v rámci kontraktu.

1.6.3 Speciální nástroje financování

a) Nástroj pro strukturované financování („Structured Finance Facility – SFF“)

Cílem tohoto nástroje je sladit typy financování EIB s požadavky velkých projektů infrastruktury a podporovat projekty a iniciátory projektů, kteří se dříve velmi pravděpodobně nekvalifikovali pro financování EIB. Za tímto účelem EIB v roce 2001 vyčlenila dostatečný objem prostředků ze svých rezerv na vytvoření tohoto významného

a udržitelného programu SFF jako běžné součásti úvěrové politiky v prioritních oblastech jako jsou transevropské sítě, znalostní ekonomika a energetika. Objem rezerv ve výši 750 milionů EUR byl vyčleněn pro SFF pro období let 2001 až 2006.

Nabídka nástrojů pro strukturované financování je tvořena následujícími instrumenty:

- Seniorními úvěry a zárukami zahrnující riziko před dokončením projektu a v počátečních stádiích jeho provozu;
- Podřízenými úvěry a zárukami (v pořadí před podřízeným dluhem akcionáře);
- Mezaninovými úvěry včetně high-yield dluhových nástrojů určených pro malé a střední podniky, které mohou vyrůst do větších průmyslových podniků nebo pro velké společnosti procházející restrukturalizací; a
- Deriváty související s projekty.

V roce 2006 rada guvernérů EIB rozhodla o záměru zvyšování SFF rezervy v případě potřeby až do maximální meze ve výši 3 750 milionů EUR do roku 2013 a to na podporu vlastních aktivit v zemích, v nichž je banka oprávněna podnikat. Bezprostřední přidělení dodatečných zdrojů ve výši 500 milionů EUR následovalo v průběhu roku 2006, čímž se celková zajištěná částka SFF rezerv navýšila na 1 250 milionů EUR. V červnu 2008 se rada guvernérů EIB ztotožnila se zásadní úlohou tohoto nástroje a schválila další navýšení na 1,5 mld. EUR SFF rezervy. V rámci nástroje SFF poskytla EIB v roce 2008 na dopravní projekty částku 1,6 mld. EUR proti 474 milionům EUR v roce 2007, přičemž od zavedení tohoto nástroje v roce 2001 poskytla celkovou částku 2,75 mld. EUR.

b) Finanční nástroj se sdílením rizik (Risk Sharing Finance Facility)

V rámci EIB byl v roce 2007 v součinnosti s Evropskou komisí definován nástroj financování se sdílením rizik (Risk Sharing Finance Facility). Tento nástroj je důležitou součástí pro poskytování finančních prostředků EIB investorům, kteří mají nízký nebo nedostatečný investiční stupeň krytí investičního záměru. Finanční prostředky jsou poskytovány na projekty, jejichž investičním záměrem je investice do technologií, vysoce rizikového výzkumu a vývoje. V roce 2008 poskytla EIB úvěry se sdílením rizik v objemu 100 milionů EUR. Nástroj sdílení rizik využily především soukromé podniky z důvodu nezískání dalších finančních prostředků od svých tradičních bankovních institucí a využily nástroj sdílení rizik poskytnutý EIB. Od zavedení nástroje sdílení rizik jsou rovnoměrně

zastoupeny úvěry na investice do vědy, energetiky, inženýrství a finančním zprostředkovatelům, kteří podporují MSP v oblasti špičkových technologií.

1.6.4 Podpora malých a středně velkých podniků

Jeden z hlavních cílů operačního plánu EIB je podpora investic malých a středně velkých podniků (dále jen „MSP“). EIB poskytuje podporu malým a středním podnikům od roku 1968. EIB ještě před vznikem světové finanční krize si uvědomila důležitost pomoci MSP a vyvinula tlak na jednodušší způsoby získávání úvěrů pro uvedené spektrum firem. Od října 2008 prostřednictvím komerčních bank jsou tyto nové úvěry jednodušší, pružnější a transparentnější, aby bylo možné dosáhnout větší počet evropských MSP. V červnu 2008 proběhla konzultace EIB a všech 27 členských zemí na téma MSP. Dalšími účastníky uvedené konzultace byly: malé a střední podniky, orgány veřejné správy, zástupci komerčních bank a obchodní komory, profesní organizace a sdružení zaměstnavatelů. Tato konzultace ukázala, že MSP mají problémy s přístupem k úvěrům a to především v oblasti: neexistence široké nabídky produktů pro mikropodniky⁹, inovativní malé a střední podniky mají problémy s financováním pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a dále bylo konstatováno, že je nutné zvýšit diverzifikaci v oblasti finančních produktů. [7] V rámci uvedené konzultace byl definován stav a návrhy na zlepšení v oblasti pomoci MSP pro jednotlivé členské země.

V České republice jsou MSP definovány jako podniky s méně než 250 zaměstnanci a představují 99,85% všech společností v České republice. Jejich podíl na celkové zaměstnanosti činí 62% a představují 51% celkových investic v zemi. Stejně jako v ostatních zemích EU, většina malých a středních podniků (95,6%) jsou velmi malé podniky s méně než 20 zaměstnanci. Hlavní problémy zjištěné na českém trhu, pokud jde o podporu financování MSP: obecně je třeba zvýšit dostupnost úvěrů a záruk za zvýhodněné sazby s cílem podpořit modernizaci výrobních nástrojů, dále je třeba zvýšit podporu pro start-upy a financování malých a středních podniků v počátečním stádiu

⁹ Mikropodniky – podniky, které mají méně než 10 zaměstnanců

vývoje a je nutné klást zvláštní důraz na podporu malých a středních podniků v oblasti výzkumu, vývoje a obnovitelných zdrojů energie. [15]

1.6.5 Záruky

V rámci EU je EIB oprávněna poskytovat záruky pro seniorní a podřízený dluh¹⁰. Bankovní záruku můžeme charakterizovat následujícím způsobem: *“Bankovní záruka vzniká, jestliže se banka v záruční listině zavazuje (zaručuje) zaplatit oprávněné osobě určitou peněžní částku za svého klienta v případě, že její klient nedostojí svým závazkům, a to za podmínek stanovených v záruční listině”*. [14, str. 92]

Mezi druhy bankovních záruk patří například zajištění platebních i neplatebních závazků klienta, bankovní záruky za splácení jiného úvěru, leasingu, celní záruka, záruka za účast ve veřejné soutěži, akontační záruka, záruka za řádné provedení kontraktu. Další alternativou bankovních záruk je záruka prostřednictvím bankovních konsorcií, finančních institucí anebo velkých společností s dobrým úvěrovým ratingem. Jako jeden z konkrétních příkladů poskytnutí bankovních záruk v rámci EIB je nástroj pro úvěrové záruky. Tento nástroj byl vytvořen v souladu s Evropskou komisí. Úvěrové záruky se používají v rámci projektů transevropských sítí v oblasti dopravy („Loan Guarantee Instrument for Trans-European Transport Network Projects - LGTT“). Nástroj úvěrových záruk pracuje na bázi mezaninového¹¹ úvěru a kryje rizika související s nedostatečnými příjmy během kritických počátečních fází provozu projektů. Uvedený nástroj umožňuje vyšší participaci soukromého sektoru v rámci projektů dopravní sítě pro Evropu, které jsou v počátečním období provozování vystaveny riziku nedostatečného provozu. Pro roky 2007 – 2013

¹⁰ Podřízený dluh - dluh, který se řadí pod jinou odpovědnost v pořadí pro vyplácení úroků nebo jistiny. Podřízený dluh se vyplácí až po uspokojení jiných pohledávek.

¹¹ Mezaninové financování, představuje druh financování spočívající v použití kombinace hybridního dluhu a vlastního kapitálu. Používá se hlavně pro získávání finančních prostředků v takových případech, kdy již běžné financování za pomoci klasického úvěru není z důvodu vyššího rizika dostupné. Tento druh financování mívá většinou povahu takzvaného podřízeného dluhu, tedy dluhu se zástavním právem na akcie nebo na obchodní podíl.

byl přidělen příspěvek projektu LGTT ve výši 500 milionů EUR z nástroje EIB pro strukturované financování (SFF) a dodatečný přiděl 500 milionů EUR z rozpočtových prostředků Evropské unie.

1.6.6 Financování formou rizikového kapitálu („Venture Capital“)

Financování formou rizikového kapitálu představuje vstup investora do zájmového podniku. Investor formou navýšení základního kapitálu poskytuje podniku potřebné finanční zdroje krytí investičních aktivit. Podíl na základním kapitálu je zpravidla nadpoloviční a investor tak podnik kontroluje a stává se jeho majoritním vlastníkem. Za předpokladu pozitivních hospodářských výsledků po 3-7 letech hodnota podniku vzroste a investor svůj podíl prodá s velkým ziskem původním vlastníkům, managementu nebo na veřejných trzích.

Rizikový kapitál poskytují především speciálně založená partnerství, investiční instituce anebo bohatí jednotlivci, kteří jsou ochotni podstoupit riziko a finančně se spolupodílet na vzniku a expanzi nového projektu. [16] Jeden z cílů proč společnosti poskytují rizikový kapitál je uveden v následující definici: *“Společnosti poskytující rizikový kapitál si kladou za cíl pomoci rostoucím firmám překonat to hrozné adolescentní období, než budou dostatečně velké, aby vyšly na veřejnost.”* [16, str. 363]

Finanční prostředky, které jsou poskytovány formou rizikového kapitálu, jsou čerpány ze zdrojů EIF. EIF je subjekt, který se specializuje na finanční podporu MSP. EIF je jediným kontaktním místem v rámci skupiny EIB pro poskytování rizikového kapitálu včetně poskytování záruk MSP. Během roku 2008 se EIF angažoval formou investic rizikového kapitálu do MSP ve výši 409 milionů EUR. Souběžně EIF poskytl záruky za portfolia bankovních úvěrů pro MSP ve výši 2 100 milionů EUR. EIF podporuje nepřímo MSP prostřednictvím finančních zprostředkovatelů v jednotlivých členských zemích. Mezi hlavní nástroje podpory MSP patří:

- a) investice do aktiv formou rizikového kapitálu
- b) překlenovací fondy (zlepšení dostupnosti rizikového financování)
- c) záruky a leasingy

2 Vztah České republiky a Evropské investiční banky

2.1 Hlavní dokumenty vztahu ČR a EIB

Působnost Evropské investiční banky v České republice začala v roce 1992. ČR patřila mezi země, které byly finančně podporovány ze zdrojů EIB aniž by byla ČR členskou zemí EU. Základní dokumenty, které upravují právní vztah EIB a ČR jsou: [12]

1. Smlouva o přistoupení ČR k EU Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 44/2004 Sb. o přístupu České republiky k Evropské unii s účinností od 1.5 2004;
2. Dohoda č. 250/1994 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Rámcové dohody o finanční spolupráci mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou; dne 18. února 1993 byla v Praze podepsána Rámcová dohoda o finanční spolupráci mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou, která byla pozměněna výměnou nót ze dne 8. a 28. července 1994. Dohoda na základě změny jejího článku 15 sjednané uvedenou výměnou nót vstoupila v platnost dnem podpisu tj. dnem 18. února 1993;
3. Dohoda č. 155/1999 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Rámcové dohody o finanční spolupráci mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou; dne 15. září 1994 byla v Praze podepsána Rámcová dohoda o finanční spolupráci mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou. Dohoda vstoupila v platnost dne 30. listopadu 1995;
4. Dohoda č. 280/1998 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Rámcové dohody mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou upravující činnost Evropské investiční banky v České republice; dne 2. prosince 1997 byla v Praze podepsána Rámcová dohoda mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou upravující činnost Evropské investiční banky v České republice. Dohoda vstoupila v platnost dne 18. srpna 1998.

Po vstupu ČR do EU (1.4. 2004) byla ČR začleněna spolu s ostatními členskými státy partnerem a také členem EIB. Působnost EIB v ČR je uvedena ve Statutu EIB, který je jedním z Protokolů Smlouvy o založení ES. [8]

2.2 Úvěrové smlouvy

V období 1992 – 31.12. 2009 byly v České republice uzavřeny úvěrové smlouvy v celkové hodnotě cca. 13 851 mil. EUR. tj. cca 360 mld. CZK (při kurzu 26 CZK/EUR).

Uzavřené úvěrové smlouvy můžeme rozdělit do tří kategorií: [12]

- a) Úvěry na plnění funkcí státu;
- b) Úvěry poskytnuté krajům a municipalitám;
- c) Úvěry soukromému sektoru.

Úvěry na plnění funkcí státu

Česká republika čerpala v uvedeném období úvěry ve výši cca. 5 041 mil. EUR. Čerpané úvěry na plnění funkcí státu můžeme rozdělit do následujících oblastí:

- 1) Přímé úvěry státu ve výši 3 531 mil. EUR, z nichž k 31.12. 2009 bylo celkem načerpáno cca 2 344 mil. EUR;
- 2) Úvěry Českomoravské záruční a rozvojové banky (dále „ČMZRB“) se státní zárukou ve výši 950 mil. EUR, načerpána celá částka tj. 950 mil. EUR;
- 3) Úvěry Správy železniční dopravní cesty (dále „SŽDC“) se státní zárukou ve výši 560 mil. EUR, načerpána celá částka tj. 560 mil. EUR.

Podrobný přehled projektů financovaných z přímých úvěrů státu je uveden v příloze č. 1.

Úvěry poskytnuté krajům a municipalitám

Česká republika zastoupená kraji a obcemi čerpala v uvedeném období úvěry ve výši cca. 1 582 mil. EUR. Pro detailnější přehled uvádím následující výše čerpaných finančních prostředků v jednotlivých krajích:

1. Pardubický kraj 73,6 mil. EUR;
2. Moravskoslezský kraj 1 100 mil. EUR;
3. Jihomoravský kraj 116 mil. EUR;
4. Zlínský kraj 132 mil. EUR;
5. Olomoucký kraj 137 mil. EUR;
6. Jihočeský kraj 35,5 mil. EUR;
7. kraj Vysočina 17,5 mil. EUR;
8. Hlavní město Praha 650 mil. EUR;
9. Plzeň 92 mil. EUR;

10. Brno 84,5 mil. EUR;
11. Ústí nad Labem 34 mil. EUR;
12. Ostrava 119 mil. EUR;
13. Olomouc 38,5 mil. EUR.

2. Úvěry soukromému sektoru

Soukromý sektor čerpal v období let 1992 - 2009 finanční prostředky ve výši cca. 5 718 mil. EUR. Uvedené finanční prostředky byly použity na inovační a restrukturalizační projekty.

2.2.1 Schválené projekty v letech 2008 a 2009

Česká republika v roce 2008 získala finanční prostředky z titulu podepsaných úvěrových smluv ve výši 1 111 mil. EUR. Finanční prostředky můžeme rozdělit do dvou základních kategorií a to na individuální a zprostředkované úvěry.

Individuální úvěry byly poskytnuty na obnovu letecké flotily, investice do dopravní infrastruktury, vzdělávání, kultury a ostatních projektů. Celková částka na financování formou individuálních úvěrů v roce 2008 činila 761 mil. EUR. Částka ve výši 350 mil. EUR byla zajištěna na úvěrové financování ke zprostředkování tuzemskými finančními institucemi. Cílem zprostředkovaných úvěrů je podpora malým a středním podnikům a to v oblasti inovačních a rozvojových projektů.

V průběhu roku 2009 získala Česká republika prostředky v celkovém objemu 1 860 mil. EUR. Individuální úvěry byly schváleny ve výši 1 602 mil. EUR, což představuje meziroční nárůst o 110% a směřovaly zejména na financování investic do modernizace a rekonstrukce infrastruktury, jakož i regionů a to formou co-financování regionálních priorit podporovaných v rámci strukturálních fondů EU a fondu soudržnosti pro období let 2007-2013. Dále směřovaly i do rukou soukromých investorů na projekty z oblasti rozšíření výrobních kapacit a oblastí vědy a výzkumu v automobilovém průmyslu u největšího výrobce osobních automobilů. Zprostředkované úvěry dosáhly výše 259 mil. EUR, které i v roce 2009 směřovaly zejména na projekty realizované malými a středními

firmami a municipalitami. V této oblasti byl objem prostředků nižší v porovnání s rokem 2008 z důvodu dopadů celosvětové hospodářské krize. Podrobnější přehled zajištěných finančních prostředků zobrazuje tabulka číslo 7 a 8. [13]

Tab. 7 Schválené projekty v roce 2008

Individuální úvěry	Příjemce úvěru	Výše (v mil. EUR)
Nákup 12 dopravních letadel typu Airbus A320/319 (nahrazení 6 starších letadel typu Boeing 737 v rámci programu modernizace a obnovy)	České aerolinie, a.s.	210
Silniční a železniční investiční programy v rámci operačního programu pro dopravu 2007 - 2013	Česká republika	397
Rámcový úvěr pro Zlínský kraj (rozvoj projektů: v dopravě, vzdělání, kultuře a cestovním ruchu)	Zlínský kraj	20
Investiční program pro obnovu vodovodních a kanalizačních zařízení v Plzni	Statutární město Plzeň	15
Městské programy rozvoje infrastruktury v Ostravě	Statutární město Ostrava	119
Celkem		761
Zprostředkované úvěry	Příjemce úvěru	Výše (v mil. EUR)
Podpora malých a středních podniků, inovace a rozvoj	Volksbank, a.s.	30
	SG Equipment Finance Česká republika s.r.o.	100
	Česká spořitelna	50
Podpora malých a středních podniků, velké infrastrukturní projekty	UniCredit Bank ČR, a.s.	100
Podpora malých a středních podniků, leasingové financování	UniCredit Leasing ČR, a.s.	70
Celkem		350
Celkem individuální půjčky a zprostředkované úvěry		1 111

Zdroj: :[3] vlastní zpracování

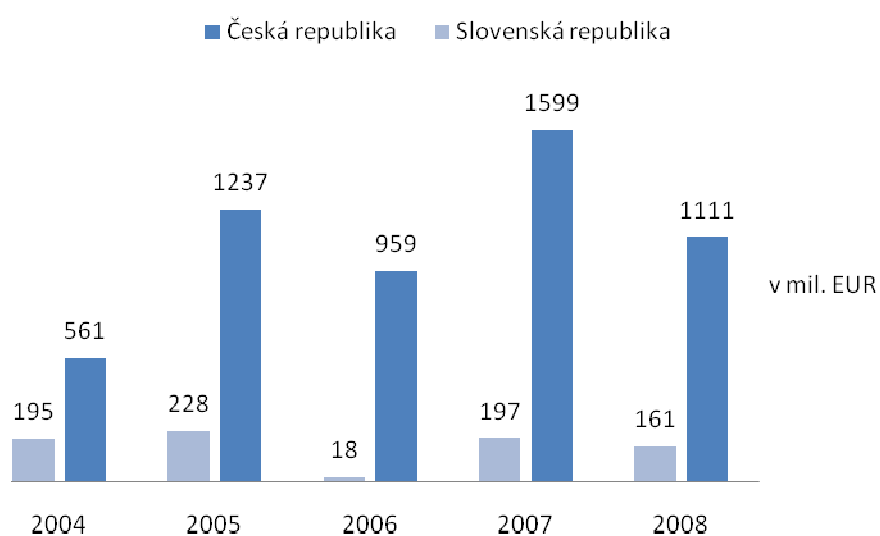
Tab. 8 Schválené projekty v roce 2009

Individuální úvěry	Příjemce úvěru	Výše (v mil. EUR)
Obnova dopravní a městské infrastruktury	Statutární město Olomouc	39
Investiční program pro obnovu vodovodních a kanalizačních zařízení	Česká republika	117
Investice do distribuční sítě el. energie v ČR	ČEZ, a.s.	300
Investiční program na financování priorit v oblastech zdravotní a sociální péče, kultury, veřejné správy.	Česká republika	543
Investiční program pro co-financování projektů podporovaných v rámci strukturálních fondů EU a fondu soudržnosti pro období let 2007-2013 pro region Jižní Morava.	Česká republika	76
Obnova silniční infrastrukturní sítě v regionu Jižní Čechy	Jihočeský kraj	8
Rekonstrukce a obnova v důsledku škod způsobených povodněmi v červnu 2009 v oblasti Moravy a Jižních Čech.	Česká republika	268
Výstavba nového výrobního závodu na výrobu cihlových bloků POROTHERM	Wienerberger Cihelna Brozany, s.r.o.	25
Investice v oblasti výzku a vývoje a modernizace výrobních kapacit pro výrobních nových modelů osobních vozů v Mladé Boleslavi.	Škoda a.s.	150
Městské programy rozvoje infrastruktury v Plzni	Statutární město Plzeň	77
Celkem		1 602
Zprostředkované úvěry	Příjemce úvěru	Výše (v mil. EUR)
Podpora malých a středních podniků - financování projektů realizovaných SME a organizacemi veřejné správy v oblasti energetiky, ochrany ŽP, infrastruktury, znalostní ekonomiky, průmyslu, služeb cestovního ruchu a turismu (součást projektu pro ČR a SR).	VUB, a.s.	19
Podpora malých a středních podniků - malé a střední projekty (součást projektu pro region střední a východní Evropy)	Immorent AG	40
Podpora malých a středních podniků a municipalit - malé a střední projekty	Česká spořitelna, a.s.	200
Celkem		259
Celkem individuální půjčky a zprostředkované úvěry		1 860

Zdroj:[3] vlastní zpracování

Objem finančních prostředků, které čerpala Česká republika ze zdrojů EIB za období let 2004 – 2008 jsou porovnány se Slovenskou republikou. Slovenská republika vstoupila do EU ve shodném termínu (k 1.5.2004) jako Česká republika a také aglomerační rozložení Slovenské republiky je obdobné jako v České republice. Z obrázku číslo 6 je zřejmé, že Slovenská republika čerpala finanční prostředky v objemu několikanásobně nižším než Česká republika a to ve všech sledovaných obdobích. Nejvyšší rozdíl tj. osminásobek byl dosažen v roce 2007.

Obr. 6



Porovnání čerpání finančních prostředků mezi Českou a Slovenskou republikou
v období 2004 – 2008

Zdroj:[13] vlastní zpracování

3 Analytická část

3.1 Úvod

Hlavním cílem analytické části této diplomové práce je provést komparativní analýzu podmínek a forem financování projektu individuálním typem úvěru poskytnutým EIB s úvěrem syndikovaného typu poskytovaným komerčními bankami působícími na bankovním trhu v České republice. Podkladem pro provedení této analýzy je rozsáhlý investiční projekt realizovaný v letech 2007 a 2008, který byl profinancován z úvěrových zdrojů Evropské investiční banky. Nosné parametry komparativní analýzy jsou podmínky financování včetně zajištění. Podmínky financování byly získány formou osobního dotazování v jednotlivých finančních institucích, písemnou komunikací s EIB a jako další zdroj informací pro zpracování analytické části byly použity informace z veřejně dostupných zdrojů. Některé z analyzovaných parametrů vybraného projektu, které jsou podkladem pro komparativní analýzu, nebylo možno získat z důvodu jejich důvěrného charakteru, tudíž byly některé dílčí parametry dopočteny či byl použit vlastní odhad budoucího vývoje dané hodnoty.

Objem peněžních prostředků, který byl poskytnut na financování předmětného projektu, se pohybuje v řádech miliard Kč a takovéto objemy úvěrů nejsou zpravidla poskytovány jednotlivou komerční bankou s ohledem na koncentraci míry rizika na jednoho dlužníka a rovněž vzhledem k limitům angažovanosti banky vůči jednotlivým osobám nebo ekonomicky spjatým skupinám. V případě takto vysokých objemů úvěrů zpravidla nejsou k dispozici obecné podmínky financování úvěru, avšak každá finanční instituce na základě individuální komunikace s potenciálním dlužníkem či v návaznosti na společné jednání financujících bank tzv. syndikátu bank po zohlednění akceptovatelné míry úvěrového rizika připraví a nabídne speciální podmínky financování, které odrážejí specifika dané transakce. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem zjištěným v průběhu shromažďování dat k této práci byla zvolena jako alternativa pro účely komparativní analýzy forma syndikovaného úvěru. Bankovní instituce, které dále uvádím, tvoří fiktivní syndikát a zvolil jsem je na základě vlastního výběru vzhledem k jejich časté účasti na financování jiných rozsáhlých projektů formou syndikovaných úvěrů v průběhu několika posledních let.

3.1.1 Individuální úvěry EIB

EIB poskytuje individuální úvěry na financování projektů, jejichž celkové investiční náklady převyšují částku 25 milionů EUR. Participace EIB na financování takovýchto projektů je maximálně do 50% výše investičních nákladů. Příjemci individuálních úvěrů mohou být z řad soukromého či veřejného sektoru. Podmínky poskytování individuálních úvěrů jsou přizpůsobeny typu finanční investice. EIB poskytuje úvěry na dobu od 4 do 20 let případně i na delší splatnosti v závislosti na ekonomické životnosti financovaného aktiva.

EIB je schopna nabídnout individuální úvěry na bázi fixních či pohyblivých úrokových sazeb. V případě fixní sazby je zpravidla výše splátky stanovena jako annuita a je v neměnné výši po celou dobu splácení úvěru. Alternativou je pohyblivá úroková sazba, kdy je úroková sazba vázána na zvolenou tržní sazbu zpravidla v závislosti na periodicitě splácení a zvolené měně úvěru. V tomto případě je jistina úvěru splácena lineárně a v daných termínech je přepočítávána výše splátky úroku dle výše zvolené tržní sazby. Další možností je postup v případě, že trh očekává růst úrokových sazeb, kdy může banka na základě požadavku klienta provést fixaci úrokové sazby prostřednictvím tzv. úrokového swapu (Interest Rate Swap).¹² [18]

Investiční úvěry poskytované EIB na bázi pohyblivé úrokové sazby jsou zpravidla úročeny pod úrovní sazby LIBOR.¹³ EIB poplatky typu závazkové provize či rezervačního poplatku v souvislosti s poskytnutím úvěrů standardně neúčtuje. Poplatky spojené například se schvalováním projektů jsou účtovány pouze ve zcela specifických případech. Splácení poskytnutých úvěrů probíhá standardním způsobem tzn. buď s pololetní, nebo s roční frekvencí. Odklad splácení může být poskytnut na základě dokončené realizace jednotlivých fází projektu.

¹² Interest Rate Swap patří do kategorie finančních derivátů jež je nástrojem k omezování a řízení finančních rizik a dopadů finančních investic včetně zklidnění a vyrovnání hladiny peněžních toků. Mezi hlavní druhy finančních derivátů patří termínované kontrakty – forward, futures, swapy a opce. Hlavním úkolem finančních derivátů není půjčovat a vypůjčovat peníze, ale snižovat riziko vzniklé fluktuací hodnoty aktiv (aktiva, ze kterých jsou deriváty odvozeny).

¹³ LIBOR (London Interbank Offer Rate) je mezibankovní úroková míra, která je široce akceptovaná pro různé mezinárodní finanční transakce (kótuje se denně pro vybrané měny a pro splatnosti od jednoho dne až po jeden rok).

EIB vyžaduje pro své půjčky přiměřené zajištění jako například záruku banky či bankovního syndikátu, finanční instituce nebo korporátní záruku silné mateřské společnosti s dobrým úvěrovým ratingem. Za určitých okolností může banka použít rizikovou přírážku v rámci sjednané struktury financování. Dále banka vyžaduje ujištění, že jiná participující banka není ve výhodnějším postavení než EIB, zejména s ohledem na dobu financování a výši úvěru.

3.1.2 Syndikované úvěry

Syndikovaný úvěr je speciální kategorie úvěru, kdy aranžér nebo skupina aranžérů na základě mandátu k financování dlužníka formuje skupinu věřitelů. Dlužníkem je obvykle společnost s výborným ratingem¹⁴. Tento druh úvěru volí především proto, že bilaterální financování by svým objemem přesahovalo možnosti jednoho věřitele, jak z pohledu rizikové analýzy pozice dlužníka, tak z pohledu strategie věřitele. Přestože dlužník a věřitelé uzavírají jednu smlouvu o úvěru, práva a povinnosti věřitelů jsou od sebe oddělené a na sobě nezávislé. Poté co je zformován syndikát věřitelů, který souhlasí s účastí za podmínek daných aranžérem, se ze skupiny aranžérů obvykle vybere jedna banka, která bude působit jako administrátor (agent) syndikovaného úvěru. Nejčastějšími účely syndikovaných úvěrů je financování provozních potřeb, investiční financování, financování fúzí a akvizic či financování specifických projektů. Přínosem syndikovaného úvěru pro klienta je jeho zviditelnění na finančních trzích. Navíc je možné s účastmi v syndikovaných úvěrech obchodovat na sekundárním trhu, čímž je toto zviditelnění ještě výraznější.

Druhy syndikovaných úvěrů:

- Syndikované úvěry klubového charakteru: club deal vedoucí banka klubu plus účastníci, maximálně 5 dalších bank,
- Konsorciální syndikované úvěry: vedoucí banka konsorcia, lead manager, manager, dále skupina účastníků.

¹⁴ Rating: je nezávislé hodnocení, jehož cílem je zjistit, a to na základě komplexního rozboru veškerých známých rizik hodnoceného subjektu, jak je tento subjekt schopen a ochoten dostát včas a v plné výši svým splatným závazkům.

V případě syndikovaných úvěrů jde vždy o financování rozsáhlých projektů. Konsorcium bank, které kooperují ke společnému financování, si dělí úvěrové riziko, a tím snižují nároky na likviditu. Příjemce úvěru není zatěžován bankovní technikou, vše zajišťuje vedoucí banka konsorcia (lead manager), který je zpravidla aranžérem i agentem předmětné finanční transakce. Syndikované úvěry jsou zastřešeny podrobnou smluvní agendou. Délka syndikovaných úvěrů je zpravidla v rozmezí od 2 – 20 let. Nákladovost syndikovaných úvěrů vychází ze základní úrokové sazby, to znamená pro depozita na časové období (1,3,6 a 12 měsíců) a měnu v některém ze světových finančních trhů, zpravidla trhu londýnského – LIBOR (London Interbank Offered Rate) nebo EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate) či PRIBOR (Pratur Interbank Offered Rate).

Nákladové komponenty se počítají dle typu úvěrů:

- Základní úroková sazba například PRIBOR,
- Přírážka k základní úrokové sazbě (Margin),
- Řídící poplatek za vedení konsorcia je placen při podpisu úvěru (Management Fee),
- Poplatek za účast na úvěru (Participation Fee),
- Administrativní a právní výlohy,
- Poplatek za rezervaci prostředků (Reservation Fee).

Splácení úvěrů je individuální a záleží na dohodě obou smluvních stran. Zpravidla po určitou dobu se platí pouze úrok (Grace Period). Splátky úroků a jistiny jsou realizovány v dohodnutých intervalech (6 – 12 měsíců).

3.2 Charakteristika projektu

Zvolený investiční projekt realizovala společnost AGC Flat Glass Czech a.s., člen AGC Group (dále jen „AGC Flat Glass Czech“), která byla založena dle zákona o akciových společnostech a zapsána do obchodního rejstříku vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem, oddíl B, vložka 59, dne 28. prosince 1990. Předmětem podnikání společnosti je zejména výroba plochého skla a výrobků z něho, velkoobchod a maloobchod plochým sklem a výrobky z plochého skla, technologické a poradenské služby v oblasti výroby a zpracování plochého skla a výrobků z něho. Jediným akcionářem společnosti k 31. prosinci 2007 byla společnost AGC Nederland Holding B.V. (dříve Glaverbel Nederland

Holding B.V.). Společnost je součástí konsolidačního celku AGC Europe Group, Belgie, která je ovládána společností Asahi Glass Company Ltd., Japonsko. Společnost AGC Flat Glass Czech a.s., člen AGC Group zaměstnávala v roce 2008 1 181 kmenových zaměstnanců, společnost v roce 2008 hospodařila s hospodářským výsledkem čistého zisku ve výši 857 milionu Kč. [17]

V říjnu roku 2007 byla podepsána úvěrová smlouva mezi EIB a společností AGC Flat Glass Czech (dříve Glaverbel Czech a.s.). EIB se na financování investičního projektu podílela do výše 50 % výdajů. Zbývající část investičních výdajů byla pokryta zejména z vlastních zdrojů firmy. Důležitým aspektem byla skutečnost, že společnost AGC Flat Glass Czech obdržela souhlas s poskytnutím investičních pobídek, a to ve formě slevy na dani z příjmů, hmotné podpory vytváření nových pracovních míst a hmotné podpory rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců. Celková hodnota poskytnutých investičních pobídek činila maximálně 1 045 mil. Kč, z čehož sleva na dani z titulu investičních pobídek uplatněná ve finančním roce 2007 činila 340 mil. Kč. Dalším zdrojem externího financování předmětného projektu byla z malé části emise dluhopisů firmy, která proběhla v roce 2000 se splatností v roce 2008.

Předmětem úvěrové smlouvy bylo financování investičního záměru v podobě výstavby linky na výrobu plaveného skla v závodě společnosti v Řetenicích a na výstavbu a rozšíření provozu na výrobu předních automobilových skel ve společnosti AGC Automotive Czech a.s. Před uzavřením finančního kontraktu společnost AGC Flat Glass Czech nebyla schopna pokrýt vysokou poptávku po automobilových sklech výrobou ze závodu v Teplicích. K pokrytí poptávky bylo sklo dováženo z výrobních závodů skupiny Glaverbel v Belgii a ve Francii. Přeprava velkého množství skla na velkou vzdálenost měla negativní dopad na ekonomické parametry výroby autoskel v podobě vyšší nákladovosti včetně negativních dopadů na životní prostředí. Z uvedených důvodů společnost AGC Flat Glass Czech rozhodla zvýšit výrobní kapacity skla float v oblasti jeho spotřeby a tedy realizovat investiční záměr v podobě výstavby výrobní linky specializované na výrobu skla float určeného pouze pro výrobu autoskel. Přínosem deklarovaného investičního záměru měla být schopnost společnosti AGC Flat Glass Czech pokrýt poptávku v oblasti výroby automobilových skel a to nejen pro stávající či nově budované automobilové výrobce

v České republice, ale i v rámci střední Evropy. Důležitým a primárním přínosem investičního záměru bylo vytvoření 70 nových pracovních míst přímo ve společnosti AGC Flat Glass Czech a.s. a sekundárním přínosem investice bylo vytvoření přibližně 150 dalších pracovních míst u dodavatelských společností a dopravců. Uvedené přínosy investičního záměru jsou dle mého subjektivního názoru natolik důležité pro Ústecký region (region s jednou z nejvyšších nezaměstnaností v České republice), proto jsem investiční záměr společnosti AGC Flat Glass Czech vybral jako reprezentativní projekt pro mou diplomovou práci.

3.3 Syndikát komerčních bank

Financování formou syndikovaného úvěru od významných bankovních institucí působících na českém trhu a aktivně působících v tomto segmentu financování bylo zvoleno jako alternativní forma financování k úvěru poskytnutému ze strany EIB. Za členy syndikátu byly vybrány následující Citibank Europe plc, organizační složka, Česká spořitelna a.s. a Komerční banka a.s.

3.3.1 Citibank Europe plc, organizační složka

Bankovní ústav Citibank Europe plc. (dále jen „Citibank“) patří mezi významné zástupce bankovního trhu. Od 1. ledna 2008, se společnost Citibank a.s. změnila z dceřiné společnosti stoprocentně vlastněné společností Citibank Overseas Investment Corporation se sídlem v USA na pobočku akciové společnosti Citibank Europe plc se sídlem v Irsku. Historie úspěšné přítomnosti skupiny Citi se v Irsku datuje již od roku 1965. V roce 2001 plnou licenci k poskytování celého spektra bankovních služeb získala společnost Citibank Ireland Financial Services plc. Agentura Moody's Investors Services bance udělila dlouhodobý depozitní rating Aa1 a krátkodobý depozitní rating Prime-1. Transformace na pobočku Citibank Europe plc je součástí celosvětové iniciativy ve skupině Citi, jejímž cílem je racionalizace právní struktury celé skupiny v řadě zemí. Česká pobočka Citibank Europe plc. zůstává i nadále v souladu s českým právním řádem dozorována Českou národní bankou. Navíc pobočka primárně podléhá regulaci irského finančního regulátora, který dohlíží na celou Citibank Europe plc., včetně jejích poboček.

Ve svém 16-ti letém působení Citibank v České republice se podařilo otevřít jedenáct poboček. Citibank v České republice zaměstnává přibližně tisíc kmenových zaměstnanců, dále se Citibank spolupracují externí poradenské společnosti.

Mezi hlavní složky organizační struktury společnosti Citibank patří: útvar finanční kontroly, risk management, útvar retailového bankovníctví, oddělení vnějších vztahů, korporátní a investiční bankovníctví a další. Citibank poskytla řadu významných úvěrů právnickým subjektům jako například: syndikovaný úvěr v hodnotě 1,1 mil. EUR pro OKD, člena skupiny NWR, syndikované úvěry ve výši 550 mil. EUR pro společnost Zentiva a ve výši 150 mil. EUR pro společnost Pegas. [19]

3.3.1 Česká spořitelna a.s.

Historické kořeny České spořitelny sahají až do roku 1825, kdy zahájila činnost Spořitelna česká, nejstarší právní předchůdce České spořitelny. Na úspěšnou tradici českého a později československého spořitelnictví navázala v roce 1992 Česká spořitelna jako akciová společnost. V současné době je klientem České spořitelny cca. 5,3 mil. klientů, tato skutečnost hovoří zcela jasně o jejím pevném postavení na českém trhu. Od roku 2000 je Česká spořitelna členem středoevropské Erste Group s více než 17 mil. klientů. V roce 2001 byla dokončena transformace společnosti, která se zaměřila na zlepšení všech klíčových součástí banky. Česká spořitelna patří v České republice dlouhodobě k vedoucím bankám aranžujícím a poskytujícím syndikované úvěry. V rámci skupiny Erste Bank sehrává důležitou roli také v účastech na syndikovaných transakcích v rámci Evropské unie. Česká spořitelna kontinuálně pokračuje ve zkvalitňování svých produktů, služeb a zefektivňování pracovních procesů. Hlavní pilíř obchodního zájmu České spořitelny je rezidentní sektor, firemní a korporátní klientela je druhým pilířem, na který se Finanční skupina České spořitelny zaměřuje. V nabídce finanční skupiny jsou klasické produkty pro správu účtů a poskytování úvěrů, specializované projekty zaměřené na investiční úvěry, export, kapitálovou účast, leasing, faktoring, financování nemovitostí, syndikované úvěry apod. Pro rok 2009 byla Česká spořitelna vyhlášenou bankou roku. V rámci České spořitelny pracuje cca. 11 000 kmenových zaměstnanců. Čistého zisku dosáhla Česká spořitelna v roce 2008 15,2 miliardy Kč. [20]

3.3.2 Komerční banka a.s.

Komerční banka, a.s. je mateřská společnost skupiny KB, která je tvořena devíti společnostmi. Komerční banka patří mezi největší bankovní instituce v rámci České republiky a v regionu střední a východní Evropy. Komerční banka je součástí skupiny Sociétés Générale od října 2001. Skupina Sociétés Générale je jednou z největších finančních skupin v eurozóně. KB je univerzální bankou se širokou nabídkou služeb v oblasti drobného, podnikového a investičního bankovníctví. Společnosti finanční skupiny Komerční banky nabízejí další specializované služby, mezi které patří penzijní připojištění, stavební spoření, faktoring, spotřebitelské úvěry a pojištění, syndikované úvěry. KB zajišťuje následující typy syndikovaných úvěrů v objemu 500 milionů až 10 miliard Kč. Mezi tyto typy úvěrů patří např. revolvingový¹⁵, termínovaný nebo postupně splácený termínovaný, splatný na konci, krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý a zajištěný nebo nezajištěný. Služeb a péče samotné Komerční banky využívá téměř 1,63 milionů zákazníků prostřednictvím 394 poboček a 673 bankomatů po celé České republice a také formou telefonního, internetového a mobilního bankovníctví. V rámci pobočkové sítě banka vybuodovala 20 specializovaných obchodních center pro střední podniky a municipality a 4 centra pro velké podniky. V průběhu roku 2008 dosáhl průměrný počet zaměstnanců zaměstnaných na hlavní pracovní poměr čísla 8 804. Čistého zisku dosáhla Komerční banka v roce 2008 ve výši 13,2 miliardy Kč. [21]

¹⁵ Revolvingový úvěr: je krátkodobý úvěr s možností obnovování. Z hlediska čerpání úvěru funguje podobně jako úvěr z kontokorentního účtu, na rozdíl od něho je ovšem účelový a nezávislý na konkrétním běžném účtu. Pokud zákazník splatí část dlužné částky, může si opět - za předpokladu dodržení podmínek úvěrové smlouvy, půjčit znovu až do výše úvěrového rámce. Díky účelovosti bývá úroková míra výrazně nižší, než u úvěru kontokorentního.

3.4 Parametry financování projektu

Dlužník	AGC Flat Glass Czech a.s.
Ručitel	Asahi Glass Company Ltd., Japonsko
Forma financování	individuální investiční úvěr
Účel úvěru	výstavba linky na výrobu plaveného skla
Výše úvěru	1 989 917 tis. Kč, přičemž výše úvěru představuje 50% celkových investičních nákladů
Doba trvání úvěru	12 let
Datum čerpání úvěru	12/2007
Datum konečné splatnosti úvěru	12/2019
Měna úvěru	CZK
Splácení úvěru	3,5 roku odklad splátek, 17 pololetních splátek
Úrokové období	pro účely výpočtu stanoveno jako 6 měsíční
Úroková sazba	(i) 6M PRIBOR ¹⁶ + marže ¹⁷ ve výši stanovená bankou; (ii) Fixní úroková sazba + marže ve výši stanovená bankou.
Zajištění	úvěr je zajištěn zárukou vystavenou společností Asahi Glass Co., Ltd. ve prospěch věřitele;
Poplatek za záruku	0,5% p.a. z průměrného zůstatku úvěru.

Zdrojem dat ohledně výše uvedených parametrů úvěru poptávaného společností AGC Automotive Czech a.s. byly veřejně dostupné informace zejména výroční zprávy z let 2007 a 2008 a tyto údaje byly doplněny na základě přímé komunikace autora se společností.

3.4.1 Parametry financování EIB

Věřitel	Evropská investiční banka
Marže (bps p.a.) ¹⁸	10,0 (0,10%)
Poplatky (bps p.a.)	0,0
Další náklady (administrativní / právní)	0,0 Kč

Zdrojem dat týkajících se parametrů úvěru od EIB jsou základní údaje o podmínkách individuálních úvěrů zveřejněné EIB. Na základě několika písemných žádostí adresovaných EIB nebyly však poskytnuty upřesňující informace týkající se podmínek, za kterých byl úvěr poskytnut společnosti AGC Flat Glass Czech pro financování předmětného investičního záměru.

3.4.2 Parametry financování syndikátu komerčních bank

Věřitel	Syndikát komerčních bank
Aranžér	Citibank Europe plc., organizační složka
Koordinující banka a agent pro zajištění Účastníci syndikátu	Citibank Europe plc., organizační složka Česká spořitelna a.s. Komerční banka a.s.
Marže (bps p.a.)	30,0 (0,30 % p.a.)
Poplatek (Management Fee) (bps flat)	25,0 (0,25 %)
Závazková provize (bps p.a.)	10,0 (0,10 % p.a.)
Další náklady (administrativní / právní)	Dle skutečně vynaložených nákladů

Zdrojem dat týkajících se parametrů úvěru od syndikátu komerčních bank jsou veřejně dostupné informace o financování obdobného typu a rozsahu. Doplnující informace byly získány osobním dotazováním v jednotlivých bankách a konzultacemi s konzultantem této práce. Výše marže, kterou si účtují komerční banky, je stanovena ve výši 30 bazických bodů (0,30 % p.a.) nad refinanční úrokovou sazbu PRIBOR. Výchoziskem pro stanovení marže výše uvedeného úvěru bylo úročení dluhopisů, které společnost AGC Automotive Czech a.s. emitovala v červenci roku 2000 v objemu 3 mld. Kč (300 000 ks ve jmenovité hodnotě 10 000 Kč každý). Dluhopisy byly úročeny pohyblivou úrokovou sazbou ve výši rovnající se šestiměsíční sazbě PRIBOR plus 0,31 % ročně a splatné 10. července 2008.

3.5 Komparativní analýza

Předmětem je porovnání podmínek individuálního úvěru EIB a syndikovaného úvěru poskytnutého syndikátem komerčních bank. Dále je provedeno porovnání výše splátek kalkulovaných na bázi pohyblivé úrokové sazby označené jako Varianta I a fixní úrokové

Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo provedení komparativní analýzy způsobu financování konkrétního investičního projektu. Předmětem analýzy bylo porovnání podmínek individuálního úvěru od Evropské investiční banky a úvěru poskytnutého komerčními bankami. Součástí komparativní analýzy byla modelace splátkového kalendáře a porovnání výše splátek stanovených na bázi pohyblivé úrokové sazby a fixní úrokové sazby. Vedlejším cílem této diplomové práce byla charakteristika vnitřního uspořádání a cílů Evropské investiční banky, analýza hospodářských výsledků banky v letech 2007 – 2008, rozbor vývoje základního kapitálu banky a postavení jednotlivých akcionářů a představení portfolia poskytovaných služeb.

V první části této diplomové práce autor představil historický vývoj, vnitřní uspořádání a cíle Evropské investiční banky. Dále autor analyzoval hospodářské výsledky, organizační strukturu, nástroje financování a vývoj základního kapitálu. Potřebné informace čerpal autor z veřejně dostupných zdrojů a literatury.

Autor zjistil, že hlavní úlohou Evropské investiční banky je financovat projekty, které jsou v souladu s cíli a politikou Evropské unie jako jsou například sociální a hospodářská soudružnost, rozvoj transevropských sítí, podpora malých a středních podniků, udržitelný rozvoj životního prostředí a další. Hlavní důraz banky je kladen na hospodářský růst členských zemí a podpora vzniku nových pracovních míst. Řízení Evropské investiční banky je odlišné ve srovnání například s Českou národní bankou, kde včele banky je bankovní rada složená ze sedmi členů. EIB řídí čtyři hlavní orgány a to rada guvernérů, správní rada, řídicí výbor a kontrolní výbor. Každá členská země Evropské unie složila základní kapitál ve výši, který je stanoven podle ekonomické váhy daného státu v EU. Mezi největší upisovatele základního kapitálu patří zakládající země, přičemž tyto země mají v součtu podíl na celkovém upsaném základním kapitálu tudíž i rozhodovací váhu svých hlasů ve výši 64,68%. Pro Českou republiku je rozhodovací váha hlasu přepočtena na procentuální podíl upsaného celkového základního kapitálu ve výši 0,769%. EIB hospodařila ve finančním roce 2008 s čistým ziskem ve výši 1 651 milionů EUR, což představuje nárůst o 17 milionů EUR (+1,1%) v porovnání s rokem 2007. Výrazný rozdíl Evropské investiční banky a komerčních bank je patrný v portfoliu

nabízených služeb. Do portfolia Evropské investiční banky nepatří například přijímání vkladů od soukromých a veřejných subjektů, správa spořicíh účtů, vedení osobních účtů klientů, poskytování poradenství, správa portfolií apod. Naopak uvedené portfolio služeb patří mezi standardně poskytované služby komerčními bankami. Mezi hlavní nástroje financování Evropské investiční banky patří poskytování individuálních a zprostředkovaných úvěrů, technická asistence, speciální nástroje financování, podpora malým a středním podnikům, rizikový kapitál a záruky.

Ve druhé části této diplomové práce bylo záměrem autora charakterizovat legislativní právní normy, které upravují právní vztah mezi Českou republikou a Evropskou investiční bankou, dále porovnání realizovaných projektů v České republice v letech 2008 – 2009 a porovnání objemu čerpaných finančních prostředků mezi Českou a Slovenskou republikou v období let 2004 – 2008. Potřebné informace čerpal autor z veřejně dostupných zdrojů a literatury.

V roce 2008 čerpala Česká republika finanční prostředky ve výši 1 111 milionů EUR, z čehož 761 milionů EUR bylo poskytnuto na financování individuálních úvěrů a 350 milionů EUR bylo poskytnuto na financování formou zprostředkovaných úvěrů. V průběhu roku 2009 získala Česká republika prostředky v celkovém objemu 1 860 milionů EUR. Individuální úvěry byly schváleny ve výši 1 602 milionů EUR, což představuje meziroční nárůst o 110%. Zprostředkované úvěry dosáhly výše 259 milionů EUR, které i v roce 2009 směřovaly zejména na projekty realizované malými a středními firmami a municipalitami. V letech 2004 – 2008 čerpala Česká republika vyšší objem finančních prostředků ze zdrojů EIB než Slovenská republika. Uvedená skutečnost dle subjektivního názoru autora svědčí o jasně stanovených cílech a vyšší akceschopnosti České republiky než Slovenské republiky.

Ve třetí části této diplomové práce byla provedena komparativní analýza financování vybraného investičního projektu. Pro účely analýzy byl vybrán investiční projekt, který realizovala společnost AGC Flat Glass Czech v období let 2007 a 2008 a který byl skutečně financován ze zdrojů EIB. Předmětem komparativní analýzy bylo provedení srovnání podmínek úvěru od EIB a vybraných komerčních bank působících v České

republice. Stěžejní informace čerpal autor z osobní komunikace s vybranými komerčními bankami, z písemné komunikace s Evropskou investiční bankou, z dostupné literatury a veřejně dostupných zdrojů. Některé z analyzovaných parametrů vybraného projektu, které byly podkladem pro komparativní analýzu, nebylo možno získat z důvodu jejich důvěrného charakteru, tudíž byly některé dílčí parametry doloženy či byl použit vlastní odhad budoucího vývoje dané hodnoty.

Na základě získaných informací od vybraných komerčních institucí musel autor změnit svůj předpoklad, který spočíval v provedení komparativní analýzy financování vybraného investičního projektu prostřednictvím úvěru od EIB a úvěru poskytnutého komerčními bankami na nový předpoklad, který zohledňuje skutečnost příliš vysokého rizika poskytnutí úvěru pro jednotlivou finanční instituci. Vzhledem k tomuto zjištění autor provedl komparaci úvěru EIB s fiktivním syndikovaným úvěrem poskytnutým jím vybranými komerčními bankami. V rámci komparativní analýzy autor potvrdil hypotézu vyšší výhodnosti úvěru poskytovaného EIB, zejména z důvodu skutečnosti, že EIB poskytuje finanční úvěry, které jsou zpravidla úročeny pod úrovní či mírně nad úrovní sazeb pro mezibankovní půjčky, což je odůvodněno získáváním refinančních zdrojů vlastními dluhopisovými emisemi a jinými dluhovými instrumenty za výhodných podmínek díky svému výbornému ratingu AAA. Mimoto běžné poplatky typu závazkové provize či rezervačního poplatku v souvislosti s poskytnutím úvěru EIB standardně neúčtuje. Poplatky spojené například se schvalováním projektů jsou účtovány pouze ve zcela specifických případech. Na základě dostupných informací a indikací by syndikát komerčních bank byl připraven nabídnout společnosti AGC Flat Glass Czech méně výhodné podmínky financování než EIB zejména s ohledem na vyšší marže a další poplatky.

Autor vymodeloval a porovnal splátkový kalendář kalkulovaný na bázi pohyblivé úrokové sazby a fixní úrokové sazby. Cílem uvedené části bylo vyhodnotit, zda fixní úroková sazba, která není aplikována ve financování zvoleného investičního projektu, může být vhodnou alternativou k úročení na bázi pohyblivé úrokové sazby. Pro účely výpočtu splátkového kalendáře na bázi pohyblivé úrokové sazby byl predikován vlastní odhad budoucího vývoje sazby 6M PRIBOR v letech 2011 až 2016. Východiskem pro provedení

vlastního odhadu budoucího vývoje úrokové sazby 6M PRIBOR byla aktuální prognóza ČNB na rok 2010 a 2011. Pro následující období 2012 – 2016 byl vytvořen vlastní odhad opřený o historický vývoj a budoucí očekávání trhu zejména zvýšení základní sazby ze strany ČNB. Pro účely výpočtu splátek úvěru na bázi fixní úrokové sazby a vzhledem k době spláčení úvěru 9 let byla zvolena aktuální výše 9letého úrokového swapu pro CZK. Metodika výpočtu byla provedena formou anuitních splátek splatných vždy na konci období (6 měsíců) s odkladem spláčení 3,5 roku. Splátkový kalendář byl modelován v programu Excel a ověřen matematickými výpočty. Autor potvrdil výhodnost financování čerpaného úvěru na bázi pohyblivé úrokové sazby oproti úročení na bázi fixní úrokové sazby, avšak toto je podmíněno splněním předpokladu odhadu budoucího vývoje úrokových sazeb.

Autor dospěl k závěru, že Evropská investiční banka je důležitou institucí Evropské unie, která efektivně podporuje její růst vzhledem k tomu, že není primárně zaměřena na vytváření zisku a je usměrňována politikou EU. Doporučením autora je, že subjekty jako municipality, malé a střední podniky i velké firmy mající potřebu externího financování svých investic, by si měli ověřit před konečným rozhodnutím o financování, zda jejich projekty splňují podmínky stanovené EIB ať pro individuální či zprostředkované úvěry a pokud je splňují, využít výhodných podmínek EIB. Přínos Evropské investiční banky na hospodářský růst a podporu konkurenceschopnosti v Evropské unii je nesporný. Podpora projektů, které mají přímý vliv na rozvoj telekomunikací, infrastruktury, podpory podnikatelského sektoru, investic do vědy a výzkumu, ochrany životního prostředí vedou k přílivu investorů do dané oblasti, což se pozitivně projevuje ve tvorbě pracovních příležitostí a tedy poklesu nezaměstnanosti a zejména v současnosti přispívá k oživení evropských ekonomik v období po hospodářské krizi.

Seznam použité literatury:

- [1] Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství [online]. Dostupný z WWW:<<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#founding>>
- [2] Smlouva o Evropské unii [online]. Dostupný z WWW:<<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#founding>>
- [3] Výroční zpráva EIB za rok 2008 [online]. Dostupný z WWW:<<http://www.eib.org/about/publications/annual-report-2008.htm?lang=-en>>
- [4] Strategie EIB [online]. Dostupný z WWW:<<http://www.eib.org/about/strategy/index.htm>>
- [5] Trends in Member state's contributions to EIB capital [online]. Dostupný z WWW:<http://www.ena.lu/statute_european_investment_bank_25_march_1957_consolidated_version_1999-020302479.html>
- [6] Operační plán banky pro období 2009 – 2011 [online]. Dostupný z WWW:<<http://www.eib.org/about/publications/corporate-operational-plan.htm>>
- [7] Oficiální stránky Evropské investiční banky [online]. Zpracovatel: EIB. Dostupný z WWW:<<http://www.eib.org/>>
- [8] Statut EIB ze dne 1.1. 2007 [online]. Zpracovatel: EIB. Dostupný z WWW:<http://www.eib.org/attachments/general/statute/eib_statute_2007_cs.pdf>
- [9] European Investment Bank, BEI/EIB. *40 years` activity European Investment Bank*. 1998. 28 s. ISBN 92-828-3443-3.
- [10] Výroční zpráva EIF za rok 2008 [online]. Dostupný z WWW:<http://www.eif.europa.eu/attachment/about/agm_2009/EIF_AnnualReport_2008>
- [11] Oficiální stránky Evropské investičního fondu [online]. Zpracovatel: EIF. Dostupný z WWW:<<http://www.eif.europa.eu/>>
- [12] Ministerstvo financí České republiky [online]. Dostupný z WWW<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mfo_eib.html>
- [13] Statistický report za rok 2008 [online]. Dostupný z WWW:<<http://www.eib.org/attachments/general/reports/st2008en.pdf>>
- [14] Šimíková, I. *Finance a bankovníctví*. Skripta TUL Liberec, 2004. 209 s. ISBN 80-7083-898-1.

- [15] SME konzultace 2007/2008, zjištění a závěry [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.eib.org/attachments/strategies/sme-consultation-2007-2008-en.pdf>>
- [16] Brealey, R.A, Myers, S.C. *Teorie a praxe firemních financí*. EAST PUBLISHING, 1999. 971 s. ISBN 80-85605-24-4.
- [17] Výroční zpráva společnosti AGC Flat Glass Czech a.s., člen AGC Group za rok 2007 a 2008 [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.justice.cz>>
- [18] Bláha, Z.S.; Jindřichovská, I. *Opce, swapy, futures*. 2 vydání. Praha : Management Press, 1997, 206 s. ISBN 80-85943-29-8.
- [19] Citibank [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.citibank.cz>>
- [20] Česká spořitelna [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.csas.cz>>
- [21] Komerční banka [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.kb.cz>>
- [22] Jindřichovská, I.; A. Bláha, Z.S. *Podnikové finance*. Praha. Management Press, 2001. 316 s. ISBN 80-7261-025-2.
- [23] Nugent, N, *The Government and politics of the European Union*, Palgrave Macmilian, 2006, 6 vydání. 430 s. ISBN 13:978-0-230-00001-5.
- [24] Radová, J.; Chýna, V. ; Málek, J, *Finanční matematika v příkladech*. Professional. 1 vydání, Publishing, 2005, 158 s. ISBN 80-86419-86-X.
- [25] Česká národní banka [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.cnb.cz>>
- [26] Česká národní banka [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.patria.cz>>
- [27] Laffan, B, *The Finances of the European Union*, ST. MARTINS PRESS, INC., 1997, 277 s. ISBN 0-312-17294-X.

Seznam příloh:

PŘÍLOHA ČÍSLO 1. Projekty realizované z přímých úvěrů státu v období 2001 – 2009

PŘÍLOHA ČÍSLO 2. Finanční zprostředkovatelé v ČR oprávnění poskytovat úvěry ze zdrojů EIB

Příloha číslo 1.

Název projektu	Základní informace
České dálnice - B (zákon č. 46/2002 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 26. 11. 2001 výše úvěru: 170 mil. EUR (na část A úvěr ČMZRB/KoB se stání zárukou ve výši 230 mil. ECU – vyčerpána celá částka) načerpáno: 4 945,386 mil. CZK (170 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu (část A+B): 810 mil. EUR cíl projektu: výstavba 6 dálničních úseků podél D8, D11, R1 a R35
Masarykova univerzita v Brně (zákon č. 123/2002 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 27. 5. 2002 výše úvěru: 95 mil. EUR načerpáno: 2 713,727 mil. CZK (95 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu: 190,3 mil. EUR cíl projektu: výstavba nového univerzitního kampusu MU Brno a renovace stávajících budov
Prevence před povodněmi (zákon č. 274/2002 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 28. 5. 2002 výše úvěru: 60 mil. EUR načerpáno: 1 793,259 mil. CZK (60 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu: 124,5 mil. EUR cíl projektu: příprava a výstavba prioritních protipovodňových opatření v rámci I. fáze České národní protipovodňové strategie
Projekt dálničního obchvatu Plzeň (zákon č. 274/2002 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 27. 6. 2002 výše úvěru: 210 mil. EUR načerpáno: 6 567,597 mil. CZK (210 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu: 420 mil. EUR cíl projektu: výstavba dálničního obchvatu Plzeň – části dálnice D5 z Ejovic do Sulkova
Odstraňování povodňových škod 2002 (zákon č. 574/2002 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 20. 12. 2002 výše úvěru: podepsáno 400 mil. EUR, ČR (MF) v r. 2005 zbytek úvěru ve výši 60 mil. EUR z důvodu úspor nákladů odmítla načerpáno: 10 806 mil. CZK (cca 340 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu: 400 mil. EUR cíl projektu: rekonstrukce veřejné infrastruktury poškozené nebo zničené povodní v r. 2002 v ČR
Silniční okruh Prahy, část jihozápadní – (zákon č. 314/2004 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 27. 7. 2004 výše úvěru: 200 mil. EUR načerpáno: 5 176,178 mil. CZK (200 mil. EUR) celkové odhadované náklady projektu (část A+B): 635 mil. EUR cíl projektu: výstavba cca 15 km JZ silničního okruhu hl. m. Prahy Slivenec - Jesenice
Silniční okruh Prahy, část jihozápadní – (zákon č. 314/2004 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 22. 9. 2005 výše úvěru: 110 mil. EUR načerpáno: 0 celkové odhadované náklady projektu (část A+B): 635 mil. EUR cíl projektu: výstavba cca 15 km JZ silničního okruhu hl. m. Prahy Slivenec - Jesenice
České dálnice II (D8) AFI – A (zákon č. 472/2004 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 23. 9. 2004 výše úvěru: 8 mld. CZK načerpáno: 8 mld. CZK celkové odhadované náklady projektu (část A+B): 20,74 mld. CZK cíl projektu: výstavba cca 23 km dálnice D8, části Trmice – státní hranice ČR/Německo
České dálnice II (D8) AFI – B (zákon č. 472/2004 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 22. 9. 2005 výše úvěru: 4 mld. CZK načerpáno: 4 mld. CZK celkové odhadované náklady projektu (část A+B): 20,74 mld. CZK cíl projektu: výstavba cca 23 km dálnice D8, části Trmice – státní hranice ČR/Německo
Rámcový úvěr na vodní hospodářství I (zákon č. 232/2006 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 22. 6. 2006 výše úvěru: 3 mld. CZK načerpáno: 3 mld. CZK celkové odhadované náklady projektu: 12 mld. CZK cíl projektu: výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací – naplnění směric EU č. 91/271/EEC a 98/83/EC
Prevence před povodněmi II (zákon č. 572/2006 Sb.)	datum podpisu smlouvy o úvěru: 11. 12. 2006 výše úvěru: 9 mld. CZK načerpáno: 2 800 mil. Kč celkové odhadované náklady projektu: 15,2 mld. CZK

Operační program Doprava - A	datum podpisu smlouvy o úvěru: 13. 12. 2007
(zákon č. 134/2008 Sb.	výše úvěru: 14 mld. CZK načerpáno: 9 800 mil. Kč celkové odhadované náklady projektu (část A+B+C): 225 mld. CZK cíl projektu: financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava v programovém období 2007 - 2013
Operační program Doprava - B	datum podpisu smlouvy o úvěru: 18. 12. 2008
(zákon č. 134/2008 Sb	výše úvěru: 10 mld. CZK načerpáno: 0 mil. Kč celkové odhadované náklady projektu (část A+B+C): 225 mld. CZK cíl projektu: financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava v programovém období 2007 - 2013
Rámcový úvěr na vodní hospodářství III	datum podpisu smlouvy o úvěru: 6. 8. 2009
(zákon č. 94/2009 Sb.	výše úvěru: 3 mld. CZK načerpáno: 400 mil. Kč celkové odhadované náklady projektu: 9,32 mld. CZK cíl projektu: financování investičních potřeb souvisejících s prováděním programu Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II

Příloha číslo 2.

Název	Adresa
Česká spořitelna, a.s.	Budějovická 1518/13b, 140 00 Praha 4
Československá Obchodní Banka, a.s.	Radlická 333/150, 15057 Praha 5
ČSOB Leasing, a.s.	Na Pankráci 310/60, 140 00 Praha 4
UniCredit Bank Czech Republic a.s.	Náměstí Republiky 3a, 110 00 Praha 1
UniCredit Leasing CZ, a.s.	Radlická 14/3201, 150 00 Praha 5
Komerční banka, a.s.	Na Příkopě 969/33, 11407 Praha 1
Kommunalkredit Finance, a.s.	Karlova 27, 110 00 Praha 1
Raiffeisenbank a.s.	Olbrachtova 9, 140 00 Praha 4
VB Leasing CZ spol. s r.o.	Heršpická 813/5, 639 00 Brno
Volksbank CZ a.s.	Heršpická 5, 658 26 Brno
SG Equipment Finance CZ	Antala Staska 2027/79, 140 00 Praha 4